

Helsingin Rudolf Steiner –koulu

Lukion opinto-opas 2024-25

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	2
Yhteystiedot.....	5
Työ- ja loma-ajat.....	5
Periodien aikataulu.....	5
Uusintakokeet.....	6
Muita tärkeitä päivämääriä.....	6
Opettajat.....	7
Steinerkoulu.....	8
Lukio-opintojen suorittaminen.....	8
Opintojaksot ja opinnoissa eteneminen.....	8
Opintojen etenemisen seuranta.....	8
Pakollisten opintojen pois jättäminen, eli huojentaminen.....	8
Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen.....	9
Opintojen suorittaminen toisessa oppilaitoksessa.....	9
Tasoryhmän vaihtaminen.....	9
Poissaolot.....	9
Omat lomat/vapaat.....	10
Myöhästymiset.....	10
Uusintakokeet.....	10
Taide- ja taitoaineiden lukiodiplomi.....	10
Verkkolukio.....	10
Oppimateriaalit ja oppimisympäristöt.....	10
Oppikirjat.....	10
Tietokone ja muut opiskeluvälineet.....	11
Google Classroom.....	11
Arviointi.....	11
Opintojaksojen arviointi.....	11
Päätösarviointi.....	12
Steinerlukion erityistehtävä.....	12
Päätöstyö (STE23).....	13
Kulttuurihistorian leirikoulu (STE18).....	13
Esittävän taiteen linja.....	14
Wilma.....	14

Järjestyssäännöt.....	14
Plagiointi ja muu vilppi.....	14
Opiskelijahuolto.....	15
Erityisopetus.....	15
Kuraattori.....	15
Psykologi.....	15
Kouluterveydenhuolto.....	15
Lukiseulat- ja testit.....	15
Ylioppilastutkinto.....	16
Ylioppilastutkinnon suorittaminen.....	16
Erityisjärjestelyt.....	16
Digitaalinen ylioppilastutkinto.....	16
Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen.....	17
Opintojaksojen kuvaukset.....	19
Äidinkieli ja kirjallisuus.....	19
Englanti, A-oppimäärä.....	21
Ruotsi, A-oppimäärä.....	22
Ruotsi, B1-oppimäärä.....	22
Evangelisluterilainen uskonto.....	23
Elämäkatsomustieto.....	24
Ortodoksinen uskonto.....	25
Filosofia.....	25
Historia.....	26
Yhteiskuntaoppi.....	27
Psykologia.....	28
Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus.....	29
Matematiikan pitkä oppimäärä.....	29
Matematiikan lyhyt oppimäärä.....	30
Fysiikka.....	32
Kemia.....	33
Biologia.....	33
Maantiede	34
Terveystieto.....	36
Liikunta.....	36
Musiikki.....	37
Kuvataide.....	38

Opinto-ohjaus.....	39
Saksa, A-oppimäärä.....	39
Venäjä, A-oppimäärä.....	40
Saksa B2-oppimäärä.....	41
Saksa B3-oppimäärä.....	42
Ranska B3-oppimäärä.....	43
Espanja B3-oppimäärä.....	44
Koulukohtaiset steinerpedagogiset opinnot.....	45
Esittävän taiteen linjan opinnot.....	49

Yhteystiedot

Rehtori

Esa Tuominen (050 3300 846)

Apulaisrehtori

Vesa Aaltonen (050 322 4454)

Apulaisrehtori / erityisopetus

Hanna Sorsa (050 468 1278)

Opinto-ohjaaja

Pasi Salmela (045 773 13 134)

Muut yhteystiedot

Toimisto	09 4777 070
Vahtimestari	050 530 5402
Psykologi Kati Kivisaari	045 7731 3129
Terveystenhoitaja xx yy	0xx xxx
Kuraattori Maria Paalasmaa	045 773 48413

Postiosoite

Lehtikuusentie 4, 00270 Helsinki

Sähköposti: kanslia.helsinki@rudolfsteinerkoulu.fi

Opettajat: Yhteydenotot opettajiin ensisijaisesti wilman kautta (lukio-opettajien sähköposti etunimi.sukunimi@steinerhelsinki.net)

Työ- ja loma-ajat

Syyslukukausi	to 8.8.2024 – pe 20.12.2024
Lauantaityöpäivä	la 28.9.2024
Syysloma	ma 14.10. – pe 18.10.2024 (vko 42)
Joululoma	la 21.12.2024 – ma 06.01.2025
Kevätlukukausi	ti 07.01.2025 – la 31.5.2025
Talviloma	ma 17.02. – pe 21.02.2025 (vko 8)
Pääsiäinen	pe 18.3. – ma 21.04.2025
Vapaapäivä	pe 2.5.2025
Helatorstai	to 29.05.2025

Periodien aikataulu

1. periodi	08.08. – 28.09.2024
2. periodi	30.09. – 26.11.2024
3. periodi	27.11. – 04.02.2025
4. periodi	05.02. – 03.04.2025
5. periodi	04.04. – 31.05.2025

Uusintakokeet

Lukuvuoden aikaiset uusintakokeet pidetään klo 15.00 - 16.30. Paikkana luokka 10C (jos ei muuta ilmoiteta)

syksy to 22.08.2024
to 10.10.2024
to 07.11.2024
to 12.12.2024

kevät to 23.01.2025
to 13.02.2025
ti 15.04.2025
to 15.05.2025

kesäuusinta ti 10.6.2025 (kellonaika klo 10-12)

Muita tärkeitä päivämääriä

- Syksyn YO-kirjoituksiin osallistuvien tulee olla suorittanut kirjoitettavien aineiden pakolliset opinnot **pe 30.8.2024 mennessä**.
- Joulukuussa ylioppilaaksi valmistuvien tulee suorittaa lukion oppimäärän mukaiset opinnot valmiiksi **ke 30.10.2024 mennessä**
- Kevään 2025 YO-kokeisiin tulee ilmoittautua viimeistään **to 21.11.2024**
- Kevään YO-kirjoituksiin osallistuvien tulee olla suorittanut kirjoitettavien aineiden pakolliset opinnot viimeistään **pe 31.1.2025**
- Keväällä ylioppilaaksi valmistuvien tulee suorittaa lukion oppimäärän mukaiset opinnot valmiiksi ma **28.4.2025 mennessä**.
- Syksyn 2025 YO-kokeisiin tulee ilmoittautua viimeistään **to 22.05.2025**

Opettajat

Aaltonen Jenni (JKa)	ruotsi, saksa (perhevapaalla)
Aaltonen Vesa (VA)	apulaisrehtori, matematiikka
Halme Aliina (AHA)	musiikki, e-linja
Halonen Katja (KAH)	matematiikka, fysiikka, terveystieto
Itkonen Vilja (VI)	äidinkieli ja kirjallisuus, lv 12E
Kapiainen Simo (SKa)	historia, yhteiskuntaoppi
Karjalainen Anna-Mari (AKa)	äidinkieli ja kirjallisuus, lv 10E
Kerman Riitta (RKe)	englanti
Koskimies Kaj (KKo)	kemia, lyhyt matematiikka
Krapu Marika (MKr)	ruotsi, saksa
Kuusela Eira (EKu)	matematiikka, kemia, tähtitiede, lv 13ACE
Lagerbohm Pia (PLa)	saksa
Lehtinen Ilona (IL)	esittävä taide
Lehtonen Eetu (ELe)	uskonto ev.lut., psykologia, elämäkatsomustieto, filosofia
Luotola Terhi (TL)	englanti, ruotsi, lv 11A
Mikkilä-Huttunen Leena (LM)	uskonto ort.
Mäntylä Emmi (EMn)	liikunta, terveystieto, lv 10C
Nyholm Tanja (TNy)	kotitalous, käsityö, lv 10A
Pitkänen Jaakko (JP)	filosofia, elämäkatsomustieto
Ramula Tiina (TR)	saksa, ruotsi
Salmela Pasi (PS)	opo, biologia, maantiede, lv 11C
Sjöblom Pia (PSj)	musiikki
Sorsa Hanna (HSo)	apulaisrehtori, matematiikka, erityisopetus
Tapiala Satu (STa)	erityisopetus / lukitutkimukset
Tarkkio August (AT)	ranska, espanja
Tervahartiala Marika (MTe)	kuvataide, päätöstyö
Tuomainen Minna (MTu)	eurytmia
Tuominen Esa (ET)	rehtori, historia
Valve Tuomo (TV)	liikunta
von Gruenewaldt Emmi (EvG)	matematiikka, fysiikka, lv 12C
Väisänen Petri (Pvä)	ruotsi, lv 12A
Välikorpi Jari (JVä)	filosofia, uskonto, elämäkatsomustieto

Steinerkoulu

Steinerpedagogiikan sivistysihanteeseen kuuluu laajan yleissivistyksen takaaminen jokaiselle nuorelle ihmiselle. Opetusluvassa koulullemme on annettu tehtäväksi järjestää sekä lukiokoulutus että toteuttaa erityistä pedagogista järjestelmää opetuksessa. Nämä eivät ole toisilleen rinnakkaisia vaan toisiinsa limittyviä tehtäviä. Steinerpedagogiikka ilmenee ihmiskäsityksenä, erityisinä oppiaineina ja painotuksina käytetyissä opetusmenetelmissä. Lukio-opinnot rakentuvat perusopetuksen oppimäärälle.

Lukio-opintojen suorittaminen

Opintojaksot ja opinnoissa eteneminen

Lukio-opinnoissa opiskelija opiskelee opinto-jaksoittain eri oppiaineita. Opintojakso voi olla myös ainerajat ylittävä. Opintojaksot ovat yleisimmin 2 opintopisteen eli noin 38 oppitunnin (á 45min) laajuisia. Opintojakson laajuus lukiossamme voi olla myös 1, 3 tai 4 opintopistettä. Jokaisen opintojakson alussa opiskelijalle selvitetään opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä arvioinnin ja arvosanan perusteet. Opintojakso arvioidaan sen päätyttyä. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana. Jos opintojakso koostuu useammasta oppiaineesta, annetaan oppiaineista erilliset arvosanat.

Opintojaksot jakautuvat **pakollisiin, valtakunnallisiin valinnaisiin ja koulukohtaisiin valinnaisiin** opintojaksoihin. Lukion oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Tähän tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Koulumme lukio on luokallinen ja opinnot rakentuvat pääasiassa luokan lukujärjestyksen mukaisesti. Lukion päättötodistuksen saamiseen vaaditaan vähintään 150 op opintoja, sisältäen kaikki pakolliset opinnot sekä vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia opintoja.

Lukiomme opetussuunnitelmaan kuuluvat opintojaksot löytävät seuraavasta taulukosta:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1nsT-rWkZjXcRbLoalxrjigRZQe4suWTE9rdQFidLrFY/edit?usp=sharing>

Opintojen etenemisen seuranta

Opiskelijan opinnoissa eteneminen arvioidaan ensimmäisen kerran 10. luokan kevätlukukauden puolivälissä. Hyväksytysti suoritettut opintojaksot antavat oikeuden jatkaa lukio-opintoja. Jos lukio-opinnot eivät etene, etsitään opiskelijalle yhteistyössä huoltajien kanssa uusi toisen asteen opiskelupaikka. Opiskelijan ja huoltajien tulee seurata opintosuoritusten kertymistä.

Pakollisten opintojen pois jättäminen, eli huojentaminen

Opiskelija, joka suorittaa vähintään 24 opintopistettä steinerkoulun erityistehtävän mukaisia opintoja (lista myöhemmin), voi jättää opinto-ohjelmastaan pois (huojentaa) enintään 16 opintopistettä valtakunnallisia pakollisia opintoja. Jos pakollisten opintojen laajuus on 2 opintopistettä (esim. fysiikka, maantieto, kemia) ei huojentamista voi tehdä. Pakollisten opintojen pois jättämiseen liittyy seuraavia sääntöjä:

- Huojentaminen tulee tehdä erillisellä lomakkeella ennen kyseisen opintojakson alkamista. Lomakkeelle tulee opiskelijan ja ko. aineenopettajan allekirjoitukset
- Yhdestä aineesta voi jättää pois enintään puolet pakollisista opinnoista

- Ylioppilaskirjoituksissa suoritettavista aineista ei voi jättää pois pakollisia opintoja
- Huojennusoikeutta voi käyttää vasta kun opiskelija on suorittanut 14 opintopistettä erityistehtävän mukaisia opintoja.
- Opiskelija on itse vastuussa, että saa suoritettua 24 opintopistettä erityistehtävän mukaisia opintoja.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäisestä suorittamisesta sovitaan aineenopettajan kanssa kirjallisesti. Sopimusta varten on olemassa erillinen kaavake, joka täytetään ennen suorituksen aloittamista. Sopimuksessa ilmenee opintojakson sisällöt, suoritustavat sekä suoritusten palautuspäivämäärä. Sopimus on voimassa palautuspäivämäärään asti. Reaaliaineissa ensimmäistä pakollista opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti. Kaikissa oppiaineissa ja opintojaksoissa itsenäinen suorittaminen ei välttämättä ole mahdollista. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista opiskelijan tulee saada hyväksytty arvosana, eli numeerisesti vähintään arvosana 5.

Opintojen suorittaminen toisessa oppilaitoksessa

Opiskelija voi suorittaa opintoja myös toisissa oppilaitoksissa ja sisällyttää ne omiin lukio-opintoihinsa. Jos suoritat opintoja toisessa oppilaitoksessa, huomioi erityisesti seuraavat asiat

- Suoritusmerkinnät opinnoista pitää saada lähtökohtaisesti näkyviin omaan opintopolkuun
- Opinnoista tulee saada todistus, josta selviää suoritettujen opintojen laajuus opintopisteinä sekä oppilaitos, jossa opinnot on suoritettu
- Aineenopettaja ja rehtori/apulaisrehtori päättävät muualla suoritettujen opintojen hyväksymisestä.

Tasoryhmän vaihtaminen

Opiskelija voi halutessaan vaihtaa oppimäärän toiseen kielissä ja matematiikassa. Pakollisten opintojen korvaavuudet on määritelty opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa. Tasoryhmän vaihtaminen sovitaan opettajan kanssa.

Poissaolot

Opiskelijan poissaolot tulee selvittää wilmassa. Selvittäminen on huoltajan vastuulla kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta. Opiskelija ei voi saada hyväksyttyä suoritusta opintojaksosta, mikäli osa poissaoloista on selvittämättä tai poissaolojen määrä on ylittänyt seuraavassa taulukossa määritellyt rajat:

Opintojakson laajuus	Hyväksytyjen poissaolojen enimmäismäärä	Poissaolojen määrä, joka vielä korvattavissa lisätehtävillä	Kurssisuoritus loppuu, jos poissaoloja yli
1 op	3 x 45 min	4 x 45 min	4 x 45 min
2 op	6 x 45 min	7-8 x 45 min	8 x 45 min
3 op	9 x 45 min	10-12 x 45 min	12 x 45 min
4 op	12 x 45 min	13-16 x 45 min	16 x 45 min

Opiskelijahuolto voi kuitenkin tilanteen arvioituaan mahdollistaa opintojakson suorituksen jatkumisen. Opiskelijahuollon ja opiskelijakunnan toimintaan osallistumisesta ei lasketa

poissaoloihin. Opiskelijan myöhästyessä tai ollessa poissa kaksoistunnin ensimmäiseltä oppitunnilta, poissaolomerkintä tulee vain ensimmäisen tunnin osalta ja opettajan tulee ottaa opiskelijat tunnille oppitunnin jälkimmäiselle tunnille.

Omat lomat/vapaat

Perustelluista syistä opiskelijalle voidaan myöntää vapautus koulutyöstä. Pääsääntöisesti jakson viimeisille viikoille vapaita ei myönnetä. Ohjeellinen enimmäismäärä omille vapailla lukuvuoden aikana on yksi viikko. Myönnetyt vapaat eivät kerrytä opiskelijan poissaoloja. Opiskelija on vapaan aikana itse vastuussa opintojensa etenemisestä. Huoltaja tai 18v täyttänyt opiskelija voi anoa vapaata anotaan wilmaviestillä luokanvalvojalta (vapaan kesto 1-5 päivää) tai rehtorilta (vapaan kesto yli 5 päivää).

Myöhästymiset

Opiskelijan myöhästyessä oppitunnilta, tulee myöhästymisestä poissaolomerkintä. Opettaja päättää, ottaako hän tunneille myöhässä opiskelijoita vai ei. Poikkeuksena ovat aamun ensimmäiset tunnit (klo 8.30 alkavat), jolloin sallitaan 15 minuutin myöhästymisen ilman poissaolomerkintää. Huomioi kuitenkin, että oppitunnit ja opetus alkavat täsmällisesti joten myöhästymisen on erittäin epäsuotavaa oppimisen kannalta.

Uusintakokeet

Uusintakokeessa suoritetaan lähtökohtaisesti koko opintojakson oppimäärä. Hyväksytyt arvosanan korottamista saa yrittää yhden kerran. Uusintakokeessa ei pääsääntöisesti voi suorittaa opintojaksoon kuuluvia osakuulusteluja ja tehtäviä. Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan aina kirjallisesti erillisen ilmoittautumisjärjestelmän (<https://urly.fi/IG7>) kautta määräaikaan mennessä. Uusintakokeita järjestetään torstaisin noin kerran kuukaudessa (kts. päivämäärät s. 6). Yhdessä uusintakoetilaisuudessa voi suorittaa yhden aineen opintojaksokokeen.

Taide- ja taitoaineiden lukiodiplomi

Lukiodiplomi on valtakunnallinen taide- ja taitoaineissa suoritettava opinnäyte. Helsingin Rudolf Steiner -koulussa lukiodiplomin voi suorittaa seuraavissa aineissa: musiikki, teatteri, kuvataide, liikunta ja eurytmia. Joissakin aineissa diplomin suorittamiseen liittyvät tehtävät vaihtuvat vuosittain. Lisätietoja ko. aineiden opettajilta ja opetussuunnitelmasta sekä <https://www.oph.fi/fi/lukiodiplomit>

Verkkolukio

Helsingin Rudolf Steiner -koulun opiskelijat voivat suorittaa maksuttomasti opintoja verkkolukion laajasta opintojaksotarjonnasta. Lisätietoja www.verkkolukio.fi

Oppimateriaalit ja oppimisympäristöt

Oppikirjat

Syksyllä 2021 ja sen jälkeen lukion aloittaneille lukiossa opiskelu on ilmaista. Opiskelija saa oppimateriaalit (pääasiassa digikirjat) käyttöön ainekohtaisesti. Oppikirjat ovat liki kaikissa aineissa Studeon (www.studeo.fi) digimateriaaleja. Muutamissa oppiaineissa on käytössä muiden kustantajien materiaaleja seuraavasti:

- Pitkä ruotsi (A), käytössä Otavan materiaalit
- Filosofia, käytössä Otavan materiaalit
- Pitkä saksa (A), käytössä e-Opin materiaalit

- Lyhyt saksa (B), käytössä Otavan materiaalit
- Lyhyt espanja ja ranska, käytössä Otavan materiaalit

Tietokone ja muut opiskeluvälineet

Opiskelija saa tietokoneen koululta käyttöönsä. Tietokone on opiskelijan käytössä lukio-opintojen ajan ja opiskelija vastaa tietokoneen pysymisestä käyttökunnossa. Opiskelija on korvausvelvollinen, mikäli koululta käyttöön saatu tietokone hajoaa tai katoaa opiskelijan oman toiminnan seurauksena. Opiskelijalla on tietokone ja muut tarvittavat opiskeluvälineet mukana jokaisena koulupäivänä.

Google Classroom

Osa koulutehtävistä annetaan opiskelijalle Google Classroomissa (<https://classroom.google.com/>), jota opiskelija on velvollinen käyttämään. Opiskelija saa tunnukset classroomiin lukio-opintojen alussa. Google classroomin puuttuvan salasanan tai muun mahdollisen tuen saat seuraavilta opettajilta: Emmi von Gruenewaldt, Anna-Mari Karjalainen tai Vesa Aaltonen.

Arviointi

Opintojaksojen arviointi

Opintojakson arvioinnista päättää opettaja (tai opintojakson kaikki opettajat). Opintojakson arviointiperusteet ja arvosanaan vaikuttavat osasuoritteet käydään läpi jokaisen opintojakson alkaessa.

Pakolliset opinnot sekä valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvostellaan aina numeroarvosanalla. Arvosteluasteikko on seuraava:

4 (hylätty)
5 (välttävä)
6 (kohtalainen)
7 (tydyttävä)
8 (hyvä)
9 (kiitettävä)
10 (erinomainen)

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot voidaan arvostella myös pelkällä suorituserkinnällä (s).

Opiskelijat saavat opintojakson päättyessä numeroarvioinnin lisäksi myös lyhyen kirjallisen arvion, jonka opiskelija voi lukea opintojakson päätyttyä Wilmasta. Arvosanan perusteita ovat muun muassa osallistuminen tuntityöskentelyyn, opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittaminen, kokeet sekä muut näytöt osaamisesta.

Jos osa opintojakson suorituksista jää puuttumaan, suorituserkinnän sijaan annetaan keskeyttämiserkintä (K). Opiskelijan suositellaan tekevän puuttuvat suoritukset K-merkinnän täydentämiseksi viipymättä, mutta aiemmasta poiketen K-merkinnät eivät vanhene niin kauan kun opiskelija on kirjoilla lukiossamme. Jos opiskelija vaihtaa lukiota, siirtyvät erotodistukselle vain numero- ja s-merkinnät kun taas K-merkinnät pyyhkiytyvät

pois.

Jos opiskelijalla on opintojaksolta poissaoloja enemmän kuin sivun 9 taulukko sallii (ilman perusteltua syytä), annetaan opiskelijalle arvosana H (suoritus päätynyt, koko opintojakso suoritettava uudestaan)

Opiskelija saa tiedon opintojakson arvioinnista opintojakson päättyttyä. Opettajan tulee arvioida opintojakso kolmen viikon kuluessa opintojakson päättymisestä.

Päätösarviointi

Kunkin oppiaineen päätösarvosana määräytyy valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona. Osa kunkin oppiaineen valtakunnallisten (pakolliset ja valinnaiset) opintojaksojen arvosanoista saa olla hylättyjä (4). Sallittu lukumäärä määräytyy seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Lähde: 1 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Opettaja voi korottaa oppiaineen päätösarvosanaa, jos opiskelijan tiedot ja taidot ovat edellä mainittua keskiarvoa paremmat. Viimeisen vuoden kevätlukukaudella järjestetään pyydettäessä eri oppiaineissa korotustenttejä, joilla voi myös nostaa päätösarvosanaa. Opiskelijan ollessa tyytymätön päätösarviointiinsa, hän voi pyytää sen uudelleen arvioimista. Uusintapyyntö on tehtävä kahden kuukauden sisällä siitä, kun opiskelija saa tiedon arvioinnista. Pyyntö tehdään rehtorille ja uudesta arvioinnista päättää rehtori yhdessä aineenopettajien kanssa. Jos uusintapyyntö hylätään, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua lääninhallitukselta.

Steinerlukion erityistehtävä

Helsingin Rudolf Steiner -koulun lukio on erityistehtävän saanut lukio, jonka opetus on steinerpedagogiikan peruseriaatteiden mukaista. Steinerpedagogisen erityistehtävän mukaisesti lukiossa on erityisopintojaksoja, jotka on esitelty tarkemmin opinto-oppaassa oppiainekuvausten yhteydessä. Opiskelijoiden odotetaan osallistuvan steinerpedagogisille opintojaksoille. Nämä opintojaksot ovat kaikki koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja.

Erityistehtävän mukaiset koulukohtaiset opintojaksot (2 opintopistettä / opintojakso)		
Yleislinja		
10. luokka	11. luokka	12.luokka
STE1 - Lapin lumo	STE9 - Ihminen	STE18 - Kulttuurileirikoulu
STE2 - Kasvisruoka	STE10 - Akvarellityöpaja	STE19 - Kolmiulotteinen taide
STE3 - Sanataide	STE11 - Minä ja työ	STE20 - Kuoro 3
STE4 - Kreikka ja Rooma	STE12 - Kirjansidonta	STE21 - Koodaus
STE5 - Kosmos	STE13 - Hyvinvointi	STE22 - Eurytmiaprojekti
STE6 - Liike on tutkimusmatka	STE14 - Draama	STE23 - Päätöstyö
STE7 - Luovana luonnossa	STE15 - Kotitalous 2	STE25 - Purjehduskurssi
STE8 - Kuoro 1	STE16 - Kuoro 2	STE26 - Työelämäraportti (1op)
STE24 - Vaellusleirikoulu	STE17 - Liikkeen monet maailmat	
STE27 - Taideprojektit	STE28 - Projektiviikko	

Esittävän taiteen linja (pakolliset opinnot punaisella)		
10. luokka	11. luokka	12. luokka
ETL1 - Näyttelijäntyö 1	ETL2 - Näyttelijäntyö 2	ETL5 - Yhteisöllinen taide
ETL3 - Improvisaation perusteet	ETL6 - Tilallinen taide	ETL16 - Improvisaation jatko
ETL4 - Tanssi	ETL15 - Taideviikko	ETL18 - Kulttuurimatka
ETL7 - Liikettä tilassa	ETL17 - Tanssin jatkokurssi	
ETL13 - Lapin lumo	ETL19 - Draama	
ETL14 - Työharjoittelu	ETL20 - Kuoro 2	
ETL12 - Kuoro 1		

Vuosiluokkaan sitomattomat E-linjan opintojaksot
ETL8 - Esitystekniikan ABC
ETL9 - Suurprojekti
ETL10 - My Story - oman työn dokumentointi
ETL11 - Kulttuurin kentällä - taidetta kokemassa ja tekemässä

Päätöstyö (STE23)

Steinerlukion 12. luokalla opiskelija valmistaa yksilöllisen kirjallisen ja/tai käytännöllisen työn. Työ suoritetaan itsenäisesti ohjaavan opettajan valvonnassa. Opettajan lisäksi työllä voi olla koulun ulkopuolinen ohjaaja. Työn etenemistä seurataan päätöstyöseminaarissa. Päätöstyön aiheet valitaan hyvissä ajoin lukuvuoden alussa annettavan ohjeen mukaisesti. Työn aihe tulee hyväksyttävä ensin ohjaavalla opettajalla. Työ suoritetaan itsenäisesti muun koulutyön ohessa kouluvuoden aikana. Päätöstyöt esitellään koulun muille oppilaille ja opiskelijoille sekä vanhemmille. Työn tulee olla hyväksytysti valmis ennen esittämistä.

Kulttuurihistorian leirikoulu (STE18)

Kulttuurihistorian leirikoulu on erityistehtävän mukainen opintojakso. Opintojakso

suoritetaan 12. luokalla. Leirikoulun kohde valitaan yhdessä historian opettajien kanssa. Matkakohteen valinnassa painottuu antiikin kulttuuri, joten valittavia kohteita ovat muun muassa Italia ja Kreikka. Opintojakson tavoitteena on tutustua matkakohteen kulttuuriin, taiteeseen, kirjallisuuteen, arkkitehtuuriin, historiaan, politiikkaan ja tapakulttuuriin. Opintojaksoa valmistellaan ennen matkaa johonkin matkaan teemaan liittyvällä kirjallisella työllä. Sekä opiskelijat että opettajat valmistautuvat toimimaan oppaina matkalla.

Opiskelijan tulee hyväksyä ja allekirjoittaa matkan säännöt. Lisäksi matkalla ovat voimassa koulun järjestyssäännöt, joita täydennetään opettajan toimesta matkaa varten. Matkan säännöt lähetetään tiedoksi myös vanhemmille. Jos opiskelija on laiminlyönyt opiskeluaan tai lukion järjestyssääntöjä tai ollut paljon poissa, opettajat voivat evätä opiskelijalta oikeuden osallistua matkalle.

Esittävän taiteen linja

Esittävän taiteen linjan koulutuksen tavoitteena on antaa vankka sivistyspohja ja mahdollistaa kasvaminen tuntevaksi, tahtovaksi ja ajattelevaksi ihmiseksi, joka kykenee yhteistyöhön muiden kanssa. Draaman, performanssin, eurytmian, kuvataiteen, sirkuksen ja musiikin kursseilla valmistetaan runsaasti esityksiä ja projekteja. Opiskelija saavuttaa lukion oppimäärän lisäksi välineet ja kyvyn tarttua taiteen keinoin maailman ilmiöihin. Moniin esittävän taiteen linjan opintojaksoihin kuuluu olennaisena osana esitysten valmistelu. Siksi kaikki lukion musiikin opintojaksot ovat suositeltavia esittävän taiteen linjan opiskelijoille. Opintojaksojen sisällöt tukevat opiskelijoiden monitaiteellisia opintoja. Musiikilliset prosessit ja opintojen aikana tuotetut taiteelliset työt muotoutuvat kulloisenkin tilanteen vaatimusten ja tavoitteiden mukaan. Ohjaaja on käytettävissä joustavasti, ja opiskelija voi musiikin tekemiseen keskittymällä suorittaa yksi tai kaksi musiikin projektiopintojaksoa. Esittävän taiteen linjan omien opintojaksojen (listattuna oppaan lopussa) linjalla opiskelua tukevat mm. seuraavat opintojaksot: MU2-6, KU2, ÄI9 sekä UE5.

Wilma

Jokainen lukion opiskelija on velvoitettu käyttämään wilmaa. Wilmassa opiskelijat ja huoltajat voivat muun muassa seurata opintojaksojen suoritusten kertymistä, nähdä lukujärjestykset, olla yhteydessä opettajiin ja seurata ja selvittää poissaoloja. Wilmatunnukset saa lukion alussa luokanvalvojalta ja tämän jälkeen koulun kansliasta. Wilmaan kirjaututaan osoitteessa <https://rudolfsteinerkoulu.inschool.fi/>

Järjestyssäännöt

Lukiossa noudatetaan koulun järjestyssääntöjä. Oppitunneilla vallitsee kaikkia osapuolia kunnioittava työrauha, jonka häirinnästä opettajalla on oikeus poistaa opiskelija luokasta. Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa rikkeen vakavuuden mukainen kurinpitorangaistus. Järjestyssäännöt löytyvät koulun kotisivuilta: <https://rudolfsteinerkoulu.fi/helsingin-rudolf-steiner-koulu/julkaisut-ja-lomakkeet/>

Plagiointi ja muu vilppi

Kirjallisten tehtävien plagiointi (suora kopiointi muista lähteistä) on kiellettyä. Plagiointiin kiinnitetään erityistä huomiota ja siitä opiskelijaa voidaan rankaista kirjallisella varoituksella jo ensimmäisestä plagiointikerrasta. Samoin vilppi kokeissa tai muissa arvioitavissa koulutehtävissä on kiellettyä ja vilpistä seuraa ko. osasuorituksen hylkääminen sekä kurinpitorangaistus. Myös tekoälyohjelmalla kokonaan tai osittain tuotetun tekstin

tarjoaminen omana on vilppiä.

Opiskelijahuolto

Erityisopetus

Erityisopetus on koulun tarjoama tukimuoto, jonka tavoitteena on auttaa opiskelijaa koulusuorituksissa. Se yksistään ei riitä mm. puuttuvien suoritusten tekemiseen vaan lisäksi tulee tehdä myös itsenäisesti töitä. Erityisopetus on tarkoitettu niille, joilla oppimisessa on eri syistä johtuen vaikeuksia (mm. lukivaikeus, keskittymisen pulmat, pitkät poissaolojaksot tms.). Erityisopetus on pienryhmäopetusta. Välillä käsittelemme yhteisiä teemoja mm. lukutekniikat, kokeisiin valmistautuminen, erilaiset oppimistavat, aikataulujen tekeminen ja noudattaminen, toisilla kerroilla keskitymme opintojaksojen tehtävien tekemiseen ja kokeisiin harjoitteluun. Opiskelijoilla tulee olla jonkun oppiaineen materiaali mukanaan tullessaan erityisopetukseen. Erityisopetuksessa oleminen ei kerrytä muiden opintojaksojen osalta poissaoloja, vaan se on koulun muuta toimintaa. Tunnit pyritään pitämään siten, että ne haittaavat mahdollisimman vähän käynnissä olevaa opetusta.

Kuraattori

Kuraattori on sosiaalityön asiantuntija kouluyhteisössä. Hänen ensisijainen tehtävänsä on tukea ja helpottaa oppilaan koulunkäyntiä. Yksilöllinen asiakastyö pitää sisällään oppilaiden koulunkäyntiin liittyvien haasteiden esille ottamisen ja pohdinnan. Kuraattorin kanssa pyritään kartoittamaan opiskelijan tuen tarve, vahvuudet sekä voimavarat. Kuraattori Maria Paalasmaan tavoittaa numerosta 045 7734 8413.

Psykologi

Psykologityön tarkoituksena koulussa on oppilaiden ja opiskelijoiden koulunkäynnin ja muun hyvinvoinnin tukeminen. Psykologi on oppilaiden ja vanhempien tavattavissa yksittäisiä neuvotteluja sekä pitempiaikaisia asiakaskontakteja varten. Psykologi toimii osana opiskelijahuoltotyöryhmää. Psykologi Kati Kivisaari voi varata ajan puhelimitse (045 7731 3129) tai wilman kautta. Koulupsykologin työskentely on terveydenhuollon ammattihenkilöstön toimintaa ja tapahtuu potilaiden oikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Kouluterveydenhuolto

Terveydenhoitaja xx yy (puh 0xx yy) on koululla keskiviikkoisin ja torstaisin. Koululääkäri käy koululla tekemässä määräaikaistarkastuksia. Koululääkärin vastaanotot varataan terveydenhoitajan kautta.

Lukiseulat- ja testit

Uusille lukiolaisille teetetään syyslukukaudella ns. lukiseulat. Lukiseulojen tulosten perusteella lukiolaisille voidaan tehdä varsinaiset lukivaikeustutkimukset, joiden tuloksien perusteella opiskelija voi anoa erityisjärjestelyjä YO-kirjoituksiin. Lukitestauksesta vastaa erityisopettaja Satu Tapiala. Lisätietoja lukitestauksesta saat apulaisrehtori Vesa Aaltoselta.

Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinnon suorittaminen

Valtakunnallinen ylioppilastutkinto järjestetään kahdesti vuodessa, keväisin ja syksyisin. Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmena perättäisenä tutkintokertana. Tutkinnon suorittaminen katsotaan aloitetuksi, kun ilmoittaudut ensimmäisen kerran tutkintoon, pakolliseen tai ylimääräiseen kokeeseen. Hylättyä koetta saa uusia kolme kertaa, hyväksytyyn kokeen uusintakertojen määrälle ei ole ylärajaa.

Ylioppilastutkintoon kuuluu kevästä 2022 alkaen tutkinnon aloittaville vähintään **viisi koetta**, joista **äidinkielen koe (tai S2 koe) on kaikille pakollinen**. Neljä muuta tutkinnon pakollista koetta valitaan yksinkertaistettuna seuraavasti:

- 1) valitse ensin **kolme** koetta seuraavalta listalta
  - toisen kotimaisen kielen koe (ruotsi)
  - vieraan kielen koe (useimmiten englanti, voi olla myös espanja tms.)
  - matematiikan koe
  - reaaliaineen koe (esim. fysiikka, historia, biologia jne)
- 2) Valitse vielä **yksi** koe, esim. toinen reaalikoe, matematiikka tai ruotsi (se kumpi on vielä valitsematta, toinen vieraan kielen koe)

Tutkinnon ns. pakollisiin kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän (kieli tai matematiikka) koe. Pakollisten kokeiden lisäksi tutkinto voi sisältää yhden tai useamman ylimääräisen kokeen. Voit testata seuraavasta linkistä, täyttääkö YO-suunnitelmasi viidelle kokeelle asetetut ehdot: <https://ilmo.ylioppilastutkinto.fi/fi/fi>

Ylioppilaskirjoitusten järjestämisestä koulussamme vastaa apulaisrehtori Vesa Aaltonen (puh 050 322 4454).

Erityisjärjestelyt

Kokelaalla on mahdollista anoa erityisjärjestelyitä (ensisijaisesti lisäaika) YO-kirjoituksiin esimerkiksi lukihäiriön tai lääkärintuomion nojalla. Vieraskielisten (äidinkieli muu kuin suomi) kokelaiden tulee anoa osallistumisoikeus S2-kokeeseen ja halutessaan he voivat anoa myös lisäaika muiden aineiden YO-kokeisiin. Erityisjärjestelyhakemuksissa opiskelijan/huoltajan tulee olla itse aktiivinen ja olla yhteydessä apulaisrehtori Vesa Aaltoseen hyvissä ajoin (n. vuosi) ennen YO-kokeiden aloittamista.

Digitaalinen ylioppilastutkinto

Lukuvuonna 2024-2025 kaikki ylioppilastutkinnon kokeet suoritetaan digitaalisesti. Kokelas tekee kokeen käytössään olevalla lukiolaiskannettavalla abittijärjestelmässä (käynnistys USB-muistitikulta). Lisäksi kokelaalla tulee olla omat langalliset kuulokkeet. Koneen ja lisävarusteiden toimivuus tulee olla testattuna hyvissä ajoin ennen YO-koetta. Lisätietoja laitteiden toimivuudesta ja testauksesta saa apulaisrehtori Vesa Aaltoselta. Koululla on myös lainakoneita YO-kirjoituksia varten. Lainakonetarve ilmoitetaan WILMA-viestillä apulaisrehtorille.

Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen

Kevään 2025 tutkintoon on ilmoittauduttava viimeistään to 21.11.2024 ja syksyn 2025 tutkintoon viimeistään torstaina 22.5.2025. Ilmoittautumislomake, joka kokelaan on allekirjoitettava, jätetään koulun kansliaan kirjallisena. Ilmoittautuminen on sitova, eikä sitä voi muuttaa tai perua ilman erittäin pätevää syytä.

Syksyn 2024 ylioppilaskirjoituksiin osallistuvan täytyy olla suorittanut ko. oppiaineiden pakolliset opinnot pe 30.8.2024 mennessä. Ylioppilastutkintotodistuksen joulukuussa 2024 haluavien tulee olla suorittanut lukion oppimäärän mukaiset opinnot ke 30.10.2024 mennessä. Kevään 2025 ylioppilaskirjoituksiin osallistuvan täytyy olla suorittanut kirjoitettavien oppiaineiden pakolliset opinnot pe 31.01.2025 mennessä. Ylioppilastutkintotodistuksen keväällä 2024 haluavien tulee olla suorittanut lukion oppimäärän mukaiset opinnot ma 28.04.2024 mennessä.

Ylioppilastutkintotodistus myönnetään kun kaikki viisi tutkintoon kuuluvaa koetta ja lukion päättötodistus on suoritettu hyväksyttävästi.

Syksyn 2024 YO-koepäivät

ma 16.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe
ke 18.9.	uskonto, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
pe 20.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä
ma 23.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 24.9.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
to 26.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 27.9.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe suomi / ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
ma 30.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame
ke 2.10.	saamen äidinkieli ja kirjallisuus -koe

Kevään 2025 YO-koepäivät

ti 11.3.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), lukutaidon koe suomi / ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
to 13.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä englanti ranska espanja saksa venäjä italia portugali latina saame
pe 14.3.	äidinkieli ja kirjallisuus (suomi ja ruotsi), kirjoitustaidon koe
ma 17.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä englanti

---

ranska
espanja
saksa
venäjä

---

ke 19.3. matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä

---

pe 21.3. reaali (psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia)

---

ma 24.3. toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä

---

ke 26.3. reaali (uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto)

---

pe 28.3. saamen äidinkieli ja kirjallisuus -koe

Opintojaksojen kuvaukset

Tiedot opintojaksojen pakollisuudesta / valinnaisuudesta sekä vuosiluokkasidonnaisuudet löydät täältä:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1nsTrWkZjXcRbLoalxrjigRZQe4suWTE9rdQFidLrFY/edit?usp=sharing>

Äidinkieli ja kirjallisuus

Kirjoittaja tekstien maailmassa, 2 op (ÄI1)

Tervetuloa opiskelemaan lukion äidinkieltä ja kirjallisuutta. Ensimmäisellä jaksolla syvennetään tekstilajien tuntemusta ja opiskellaan tekstikokonaisuuden rakentamista sekä kirjoittamisprosessia. Jaksolla kirjoitetaan yksin ja yhdessä ja tehdään mm. omaa ajattelua ja erilaisia aineistoja hyödyntävä essee. Jaksolla luetaan yksi kokonaisteos.

Sosiaalinen kieli, monimuotoinen vuorovaikutus, 2 op (ÄI2-3)

Lukion toisella äidinkielen jaksolla opiskellaan ja syvennetään tietoisuutta kielestä sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä merkitysten muodostajana eli tutustutaan tarkemmin kielen ydinolemuksen. Vuorovaikutustaidoista opiskellaan erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Kielitiedossa kerrataan tärkeät lause- ja virkerakenteet. Jakson aikana luetaan yksi kokonaisteos.

Lukutaitoa, tietoa ja elämyksiä, 2 op (ÄI4)

Ensimmäisen varsinaisen kirjallisuusjakson aikana opiskellaan kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja. Tutustumme aikamme ilmiöön, kertomuksellisuuteen kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä. Jaksolla luetaan elämyksellisesti ja tulkiten ja harjoitellaan kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja erilaisia työskentelytapoja hyödyntäen. Jakson aikana luetaan yksi tai kaksi kokonaisteosta.

Vaikuttavan viestinnän työkalupakki, 2 op (ÄI5)

Vaikuttavan viestinnän jaksolla opiskellaan suostuttelemisen ja vaikuttamisen kielellisiä ja audiovisuaalisia keinoja niin tutkimalla kuin opettelemalla hyödyntämään niitä itse kirjoittaessa ja puhuessa esimerkiksi kantaa ottaen ja väitellen. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi tekstin ideologisuuden tunnistaminen, kriittinen lukutaito ja vaikuttamaan pyrkivien tekstien ja muiden aineistojen keinojen tunnistaminen ja avaaminen. Jakson

aikana luetaan yksi tai kaksi kokonaisteosta, jotka liittyvät jakson teemoihin.

Taitavaksi viestijäksi, rohkeaksi ajattelijaksi, 2 op (ÄI6-7)

Jakson tärkein asia on oman äänen ja ilmaisutavan vahvistaminen ja etsiminen. Jakson aikana syvennetään kirjoittamisprosessin hallintaa ja harjoitellaan erilaisten monimuotoisten aineistojen hyödyntämistä omaa tekstiä rakentaessa. Myös luovien harjoitusten avulla etsitään omaäänisyyttä ilmaisuun ja kirjoittamiseen. Vuorovaikutustaidoista syvennetään osaamista esiintymistilanteen hallinnassa ja tutustutaan digitaalisissa ympäristöissä tapahtuvan vuorovaikutuksen erityispiirteisiin. Jakson aikana luetaan yhdestä kahteen kokonaisteosta.

Kirjallisuus on maailman peili, 2 op (ÄI8)

Jaksolla tehdään kiehtova retki kirjallisuuden maailmaan, ja tutustutaan etenkin eurooppalaisen ja suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Kirjallisuutta tarkastellaan osana yhteiskuntaa ja vasten mm. aikakautensa kontekstia. Erilaisten harjoitusten avulla syvennetään kaunokirjallisuuden pohjalta kirjoittamisen taitoa. Lukukokemusta ja lukutapoja syvennetään myös erilaisin soveltavin ja luovien menetelmin. Jakson aikana luetaan yhdestä kahteen kokonaisteosta.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9)

Puheviestinnän opintojaksolla syvennetään niin yksilö- kuin ryhmäviestinnän vuorovaikutustaitoja ja opiskellaan erilaisissa elämäntilanteissa tarpeellisia taitoja kuten erilaisia esiintymistilanteita ja neuvottelu- ja väittelytaitoja. Jakson aikana opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia ja ymmärtää erilaisia vuorovaikutustilanteita ja erilaisissa konteksteissa toimimista. Työskentelytavat ovat monimuotoisia ja jaksolla painottuu yhdessä ja yksilönä harjoittelu ja kokemuksellinen opiskelu.

Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojaksolla valmistaudutaan äidinkielen ylioppilaskokeen kirjoitustaidon kokeeseen ja sen päätteeksi järjestetään kirjoitustaidon preliminäärikoe. Jakson aikana syvennetään ja kerrataan kirjallisen ilmaisun keinoja ja taitoa tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen. Keskeistä on kirjoittamisprosessin hallinnan varmentaminen ja oman tekstin muokkaamisen ja hiomisen taitojen syventäminen.

Lukutaitojen syventäminen, 2 op (ÄI11)

Opintojaksolla valmistaudutaan äidinkielen ylioppilaskokeen lukutaidon kokeeseen ja sen päätteeksi järjestetään lukutaidon preliminäärikoe. Jaksolla syvennetään ja kerrataan taitoja monimuotoisten tekstien analysoinnissa, tulkinnessa ja arvioinnissa. Tekstien tulkinnessa korostuvat myös niiden kontekstien ja tavoitteiden ymmärtäminen ja omien tulkintojen esittäminen perustellen ja tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Mestarilukijan kunniakirja, 2 op (ÄI12)

Mestarilukija-jaksolla opiskelija voi syventää ja vahvistaa kirjallisuuden- ja maailmantuntemustaan sekä kokonaisvaltaista hyvinvointiaan lukemalla lukion aikana 20 teosta laajalta listalta maailmankirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoita, nykykirjallisuutta ja teemakirjallisuutta. Jakson voi suorittaa missä vaiheessa lukiota tahansa, ja sillä pääsee hyödyntämään lukemisharrastustaan.

Sanataide, 2 op (ÄI_STE1)

Jokaisella on luovia taitoja ja omaa sanottavaa: Sanataidejaksolla etsitäänkin luovaa näkökulmaan kieleen ja kirjoittamiseen ja tutustutaan sanataiteen lajeihin kuten novelleihin, runouteen ja satuihin tai myytteihin: itse tekemällä ja kokeilemalla vahvistetaan omaa ääntä ja ainutlaatuista ilmaisua. Jaksolla tutustutaan kieleen ja kirjoittamiseen sanataiteen näkökulmasta. Kirjoittamisen lisäksi hyödynnetään suullisia ja monitaiteisia työskentelytapoja ja prosesseja yksin ja yhdessä.

Draama, 2 op (ÄI_STE2)

Draamajakson aikana valmistetaan yhdessä koko illan näytelmä tekstistä tai ideasta esitykseksi. Itse tekemällä opiskellaan taiteellista prosessia ja työskentelyn lopputulokseen liittyviä, yhteisöllisiä ja yksilöllisiä asioita: laajan taiteellisen projektin toteuttaminen ja läpivieminen ja vastuun ottaminen jostain sen osa-alueesta ovat koko ryhmän yhteinen ponnistus. Yksilöllisiä opiskelun kohteita ovat omien esiintymisvalmiuksien vahvistaminen, näyttelemisen perustekniikoiden ja itseilmaisun oppiminen ja toisaalta esityksen jonkin muun osa-alueen taitojen opiskelu.

Englanti, A-oppimäärä

Kieli-identiteetti englanninkielisessä maailmassa, 4 op (ENA1-2)

Pohditaan omaa kieli-identiteettiä, aloitetaan kieliprofiilin laatiminen ja perehdytään englantiin globaalina kielenä. Kerrataan perusopetuksen aikana opittua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Tutustutaan erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin, sekä kirjoitettuun että esittävään taiteeseen. Opintojaksolla voidaan hyödyntää opiskelijoiden omaa luovuutta erilaisissa tuotoksissa.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson aihepiirit käsittelevät yhteiskunnallista vaikuttamista ja ympäristön kannalta haitallista käyttäytymistä. Tutustutaan monipuolisesti ajankohtaisiin aiheisiin.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Tekstit käsittelevät luonnon, ihmisen ja teknologian suhdetta. Aiheeseen tutustutaan tieteen eri näkökulmista.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Vahvistetaan kielitaitoa osa-alueilla, jotka liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään. Päivitetään tarvittaessa kielitaitoprofiilia vastaamaan tuleviin tarpeisiin.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Käsitellään ympäristöön liittyviä teemoja niin opiskelijan omasta lähtökohdasta käsin kuin myös eri tieteenalojen kautta.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Harjoitellaan ja vahvistetaan suullista kielitaitoa pienemmissä ja suuremmissa ryhmissä.

Englannin yo-kertaus, 2 op (ENA9)

Kerrataan keskeisiä sisältöjä aiemmilta opintojaksoilta ja harjoitellaan ylioppilaskokeeseen.

Ruotsi, A-oppimäärä

Kieli-identiteetti ja ruotsin kieli ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (RUA1-2)

Tutustutaan lukion kielten opiskeluun, pohditaan omaa kieli-identiteettiä ja kehitetään kielitietoisuutta. Kerrataan perusopetuksen aikana käytyjä asioita ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RUA3)

Syvennetään pohjoismaisten kulttuuri-ilmiöiden tuntemusta. Voidaan hyödyntää opiskelijoiden omia kiinnostuksen kohteita erilaisten tuotosten suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Ruotsin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (RUA4)

Käsitellään yhteiskunnallista vaikuttamista ja tarkastellaan pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja hyödynnetään eri tiedonlähteitä.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (RUA5)

Tekstit käsittelevät erilaisia tulevaisuuden visioita ja kestävän kehityksen innovaatioita. Voidaan hyödyntää opiskelijoita kiinnostavia tiedon- ja tieteenalaja.

Ruotsin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (RUA6)

Vahvistetaan kielitaitoa osa-alueilla, jotka liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään. Päivitetään tarvittaessa kielitaitoprofilia vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (RUA7)

Käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja tarkastellaan kestäväää elämäntapaa opiskelijan omassa lähipiirissä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUA8)

Harjoitellaan ja vahvistetaan suullista kielitaitoa erilaisissa tilanteissa.

Ruotsin YO-kertaus, 2 op (RUA9)

Kerrataan keskeisiä sisältöjä aiemmilta opintojaksoilta ja harjoitellaan ruotsin ylioppilaskokeeseen.

Ruotsi, B1-oppimäärä

Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB1-2)

Kartoitetaan opiskelijan vahvuuksia ja kehittämisen kohteita ruotsin kielen eri osa-alueilla sekä arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kerrataan perusopetuksen aikana opittua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB3)

Luetaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä ja harjoitellaan tekstin tuottamista. Syvennetään

pohjoismaisten kulttuuri-ilmiöiden tuntemusta ja tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin.

Ympäristömme, 2 op (RUB4)

Tutustutaan erilaisiin tekstityypppeihin ja harjoitellaan tekstin tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB5)

Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Päivitetään tarvittaessa kielitaitoprofiilia vastaamaan tuleviin tarpeisiin.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB6)

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä ja täydennetään niitä opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Moduulin aikana voidaan pitää valmistelua edellyttävä suullinen esitys.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB7)

Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Moduulissa käsitellään erilaisia teemoja ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kestävä elämäntavan näkökulmista. Vahvistetaan monipuolisesti sanaston ja rakenteiden hallintaa.

Ruotsin YO-kertaus, 2 op (RUB8)

Tavoitteena on valmistaa opiskelija ruotsin ylioppilaskokeeseen vahvistamalla hänen jo olemassa olevaa kielitaitoaan. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihealueita ja sanastoa. Käydään läpi keskeisimpiä kieliopin ilmiöitä opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Evankelisluterilainen uskonto

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakso koostuu kahdesta aihekokonaisuudesta. Ensimmäinen osio käsittelee uskonnon olemusta, lähestymisnäkökulmana ovat uskonnon ulottuvuudet ja uskonnollinen yleissivistys. Jälkimmäisessä osiossa tutustutaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opintojakson valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti.

Maaailmanlaajuinen kristinuskko, 2 op (UE2)

Opintojakso käsittelee Kristinuskkoa maailmassa ennen ja nyt. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan luovia ongelmalähtöisiä oppimisprojekteja, joiden kautta opiskelija tutustuu kristinuskon yleisiin kehityslinjoihin, kirkkokuntien erityispiirteisiin ja nykypäivän kristilliseen kenttään maailmassa.

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nykysuomessa. Tavoitteena on ymmärtää uskontoihin liittyvän tiedon tarpeellisuus

yhteiskunnassa ja kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Keskeisiä sisältöjä ovat Suomen uskontotilanne ja uskonnollisten yhteisöjen muodot ja vaikutus yhteiskunnan eri sektoreilla, sekularisaatio, uskonnottomuus, uskonnonvapaus ja lainsäädäntöön liittyvät asiat, uskonto tapakulttuurissa. Osana opintojaksoa voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Mosaiikkia ja rumpukalvoja, 4 op (UE5/KU10)

Opintojakso koostuu UE5 ja KU10 moduuleista. Tunneilla pohditaan taiteen ja uskonnon keskinäistä suhdetta sekä niiden vaikutusta ihmiseen ja ympäröivään kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opintojakson aikana voidaan käsitellä tiettyjä taidetta ja uskontoa yhdistäviä syventäviä teemoja, kuten esimerkiksi suomalaista kansallisromantiikkaa ja luonnonuskontoja, uskonnon ja taiteen leikkauspintoja nykyaikaisessa tai vaikkapa Bysantin aikakaudelta. Opintojakso koostuu uskonnon ja kuvataiteen yhteisopetuksesta, mahdollisesta ekskursiosta sekä opiskelijan itsensä toteuttamasta taiteellisesta projektityöstä. Opintojakso on mahdollista opiskella myös osittain (joko UE tai KU) opiskelijan niin halutessa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Uskonnon abikertaus, 2 op (UE7)

Elämäkatsomustieto

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Erilaisten hyvän elämän näkökulmien pohtimista perinteisen opetuskeskustelun merkeissä ja lehteä tekemällä

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Yhteiskunnallisten instituutioiden ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden läpikäyntiä, kestävä kehityksen periaatteisiin tutustumista sekä yhteiskuntatieteiden perusteiden oppimista.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Kulttuurintutkimuksen ja kulttuurin eri puolien käsittelyä monipuolisesti. UNESCO:n maailmanperintökohteiden läpikäymistä.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Maaailman- ja elämäkatsomuksen käsitteiden tarkastelua. Maailmankuvien historiallisen kehityksen tarkastelua tekstien kautta.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Maaailmanuskontoihin perehtymistä ja katsomuksettomien perinteeseen tutustumista.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Tulevaisuuteen tutustuminen tieteellisestä näkökulmasta. Tulevaisuuden tutkimisen käsittelyä. Dystopioiden ja utopioiden käsittelyä.

ET:n abikertaus, 2 op (ET7)

ET:n keskeisten käsitteiden kertaus ylioppilaskokeisiin valmistautumista varten.

Ortodoksinen uskonto

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (U01)

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon yleisinhimillisenä ilmiönä sekä juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskon syntyyn, leviämiseen ja jakaantumiseen ja näiden kolmen uskonnon yhteisiin juuriin ja kohtaamisiin historiassa ja nykyajassa.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (U02)

Opintojaksossa perehdytään ortodoksinen perinteen historialliseen kehitykseen ja monimuotoisuuteen maailmassa sekä ortodoksinen kirkon ja muiden kristillisten perinteiden eettiseen ajatteluun ja yhteiskunnalliseen vaikutukseen. Tutustutaan kristittyjen yhteistyöhön ja uskontojen väliseen vuoropuheluun ja pohditaan ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä.

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (U03)

Opintojaksossa perehdytään hindulaisuuden, buddhalaisuuden, Kiinan ja Japanin uskontojen sekä joidenkin luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (U04)

Opintojakson aikana perehdytään suomalaiseen uskonnollisuuteen ennen kristinuskoa ja sen jälkeen ja sen merkitykseen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana. Tutustutaan ortodoksinen kirkon menneisyyteen ja nykyisyyteen Suomessa.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (U05)

Opintojaksossa tutustutaan uskontojen ja taiteen vuorovaikutukseen ja ortodoksinen taiteen eri muotoihin: kirkkomusiikkiin, ikonitaiteeseen, arkkitehtuuriin ja hymnografiaan.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (U06)

Opintojakson aikana tutustutaan siihen miten uskonnot käyttävät mediaa ja miten uskontoja käsitellään mediassa sekä uskonnon tutkimukseen ja menetelmiin.

Filosofia

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Tutustutaan filosofiseen ajatteluun ja filosofisen perinteen historiaan. Opitaan filosofian peruskäsitteistöä ja ajattelun työvälineitä.

Etiikka, 2 op (FI2)

Käydään läpi länsimaisen etiikan perusnäkömyksiä Aristoteleesta John Stuart Milliin. Tutustutaan myös elämänfilosofioiden perinteisiin ja soveltavan etiikan kysymyksiin esimerkiksi kysymyksiin ympäristöetiikasta.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Yhteiskuntafilosofian keskeiset suuntaukset. Länsimaisten yhteiskunnallisten aatteiden esittelyä. Oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsittelyä monesta näkökulmasta.

Totuus, 2 op (FI4)

Metafysiikan, mielenfilosofian, tieto-opin ja tieteenfilosofian keskeisimmät sisällöt. Modernin logiikan perusteita.

Filosofian kertaus, 2 op (FI5)

Tavoitteena on kerrata filosofian keskeiset sisällöt ja valmistautua ylioppilaskirjoituksiin. Käydään läpi vanhoja ylioppilaskokeiden kysymyksiä, kerrataan aiempien opintojaksojen keskeiset käsitteet, opitaan kysymysten lukutekniikkaa ja harjoitellaan vastaustekniikkaa. On myös mahdollisuus syventyä entisestään filosofian osa-alueisiin ja keskeisiin kysymyksiin oppilaiden toiveiden mukaisesti.

Historia

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, miten taloudellinen perusta nykyisille yhteiskunnille on kehittynyt. Tavoitteena on myös ymmärtää kehityksen vuorovaikutus luonnonolojen kanssa. Opintojakson sisältöjä ovat ppyntikulttuurit, maanviljelyn ja kaupankäynnin aloittaminen, keskiajan talous ja yhteiskunta, löytöretket ja maailmantalouden syntyminen, teollistuminen, nykyisen kulutusyhteiskunnan kehitys ja huoli talouskasvun rajoista. Käsitellään sosiaali- ja ympäristöhistoriaa, väestökehitystä, tieteen ja tekniikan historiaa ja harjoitellaan historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kansainvälistä politiikkaa 1900-luvun alusta nykypäivään. Opintojakson sisältöjä ovat imperialismi, maailmansodat, kylmä sota, siirtomaiden itsenäistyminen ja kansainvälisen politiikan ilmiöt lähimenneisyydessä. Opintojaksolla käsitellään kansainvälisen politiikan toimijoiden keinoja tavoitella turvallisuutta ja arvovaltaa, toimijoiden välistä yhteistyötä ja kilpailua vallasta sekä erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien vaikutusta toimijoihin. Perehdytään aiheisiin liittyvien lähteiden tulkintaan ja arviointiin sekä taitoihin hakea, analysoida ja tuottaa tietoa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Suomen historiaa autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Opintojakson sisältöjä ovat Ruotsin vallan ajan lopun ja Venäjän vallan ajan vaikutukset Suomen erityislaatuun, itsenäistyminen, sisällissota ja eheyttämisen aika, talvi- ja jatkosota, suomettuminen, nopea modernisaatio ja hyvinvointivaltion synty sekä lähimenneisyys. Opintojaksolla tarkastellaan Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehitystä mukaan lukien kriisit, siirtymistä sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä muutoksia politiikassa, taloudessa ja kulttuurissa. Perehdytään myös Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää eurooppalaisten maailmankuvan kehityksen ja keskeisimmät heidän luomansa kulttuurilliset saavutukset. Opintojakson

sisältöjä ovat tieteen ja demokratian synty antiikissa, keskiajan kristillisuus, renessanssi, uskonpuhdistus, luonnontieteiden nousu valistus ja ihmisoikeuksien synty, 1800-luvun suuret aatteet ja moderni aika. Opintojaksolla tarkastellaan kulttuuriperintöä, taidetta ja tiedettä oman aikansa ilmentäjinä, sukupuolta ja arkielämää.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Suomen historiaa alueen ensimmäisistä ihmisistä 1800-luvulle asti. Opintojakson sisältöjä ovat suomalaisten ja saamelaisten alkuperä, rautakausi, keskiaika, Kustaa Vaasan uudistukset, Ruotsin suurvaltakausi, vapaudenaika ja hyödyn aika, Suomen liittäminen Venäjään sekä kansallisen tietoisuuden herääminen. Opintojaksolla perehdytään arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Lisäksi syvennyttään lähiympäristön historian lähteisiin.

Maaailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina. Opintojaksolla sisällöiksi valitaan yksi tai useampi seuraavista: Amerikan alkuperäiskulttuurit, Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit, Aasian kulttuurit, Afrikan kulttuurit, arktiset kulttuurit, Latalaisen Amerikan kulttuurit ja Lähi-idän kulttuurit. Opintojaksolla tarkastellaan käsitettä kulttuuri ja keskeisiä kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksia.

YO-valmennus, 2 op (HI7)

Opintojaksolla kerrataan historian opintojaksojen keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoitukseen.

Yhteiskuntaoppi

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, keillä Suomessa on valtaa ja että opiskelija kykenee arvioimaan yksittäisen kansalaisen vaikutusmahdollisuuksia. Opintojakson sisältöjä ovat valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko, oikeusvaltion käsite, sisäinen turvallisuus, hyvinvointi ja tasa-arvo, Suomen yhteiskunnan rakenne ja väestö. Opintojaksolla perehdytään valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistön ja teorioita käyttöön.

Taloustieto, 4 op (MAB07_MAA9_YH2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää talouden toimintaa ja pystyy seuraamaan ajankohtaiskeskustelua taloudesta. Opintojakson sisältöjä ovat kuluttaminen, työ ja yrittäminen, sijoittaminen, markkinat, suhdanteet ja työttömyys, kansantalous ja globaali talous ja talouspolitiikka. Opintojaksolla käsitellään talouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Euroopan yhdentymistä sen merkitystä yksittäisen kansalaisen asemaan. Opintojakson sisältöjä ovat Eurooppalaisuus, eurooppalainen identiteetti, EU:n päätöksenteko, yhteinen talous- ja rahapolitiikka,

eurojärjestelmä, turvallisuuspolitiikka ja uudet turvallisuusuhat, globalisaatio ja yhteisymmärryksen mahdollisuudet. Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia ja keskustellaan kansainvälisen politiikan ilmiöistä.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusteet. Opintojakson sisältöjä ovat oikeudelliset perustekäsitteet, perheoikeus, työoikeus, kuluttajansuoja, velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys, asuminen, muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin, tekijänoikeudet, ympäristöoikeus sekä rikos- ja prosessioikeus. Opintojaksolla tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

YO-valmennus, 2 op (YH5)

Kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Psykologia

Minä opiskelijana, 4 op (PS1-OP1)

Osa opintojaksosta opetetaan psykologian ja opinto-ohjauksen yhteisopetuksena. Tämän osion tarkoituksena on, että opiskelija muodostaa laajan kokonaiskuvan omista oppimisvalmiuksistaan sekä ymmärtää lukio-opiskeluun liittyviä oppimispsykologisia tekijöitä. Opiskelija harjaantuu ohjaamaan omaa toimintaansa lukiolaisena niin koulussa kuin koulun ulkopuolella. Tämän osion aikana opiskelija saa myös valmiuksia suunnitella ajankäyttöään siten, että hän selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista sekä tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Psykologian toisella opintojaksolla syvennytään ihmisen kehityksen psyykkisiin, fyysisiin ja sosiaalisiin tekijöihin. Opintojakson tavoitteena on ymmärtää laajasti yksilön elämänkaareen vaikuttavia seikkoja, kehitystekijöiden välistä vuorovaikutusta sekä kehityksen säännönmukaisuuksia ja yksilöllisyyttä. Opintojaksolla tutustutaan klassisiin kehitysteorioihin, joita peilataan opiskelijan oman elämänkaaren valossa. Tiedollisen aineksen hallinnan lisäksi opintojaksolla korostuu opiskelijan havainnointi omasta kehityksestään, oman kehityksensä haasteista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Psykologian kolmannella opintojaksolla syvennytään ihmisen kehityksen psyykkisiin, fyysisiin ja sosiaalisiin tekijöihin. Opintojakson tavoitteena on ymmärtää laajasti yksilön elämänkaareen vaikuttavia seikkoja, kehitystekijöiden välistä vuorovaikutusta sekä kehityksen säännönmukaisuuksia ja yksilöllisyyttä. Opintojaksolla tutustutaan klassisiin kehitysteorioihin, joita peilataan opiskelijan oman elämänkaaren valossa. Tiedollisen aineksen hallinnan lisäksi opintojaksolla korostuu opiskelijan havainnointi omasta kehityksestään, oman kehityksensä haasteista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson tarkoituksena on syventää ensimmäisellä opintojaksolla omaksuttua tietoa emootioista sekä tarkastella syvällisemmin ihmisen toiminnan psyykkistä ohjautumista. Opiskelija kehittää ymmärrystään yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista ja onnellisuudesta sekä

pohtii niihin vaikuttavia tekijöitä. Mielenterveyttä käsittelevässä aihekokonaisuudessa tavoitteena on oppia tunnistamaan mielenterveyden häiriöitä, tuntea niiden hoitomuotoja (psykoterapia, lääkehoito) sekä hallita erilaisia psyykkistä hyvinvointia ylläpitäviä keinoja.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojaksolla pohditaan persoonallisuuden syntyyn ja sen muokkaantumiseen vaikuttavia tekijöitä. Opiskelija tutustuu erilaisiin Persoonallisuusteorioihin sekä oppii arvioimaan 43 erilaisia näkökulmia persoonallisuuteen. Opintojaksolla tutustutaan myös sosiokulttuuristen tekijöiden vaikutukseen persoonallisuuspsykologian näkökulmasta. Opiskelija pääsee mahdollisesti analysoimaan omaa persoonallisuuttaan laajan persoonallisuusinventaarin kautta.

Psykologian kertausopintojakso, 2 op (PS6)

Opintojaksolla kerrataan lukion psykologian oppimäärä ja syvennetään tietoja ylioppilaskirjoituksia varten. Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskoetta varten. Kertauksen lisäksi opintojaksolla käsitellään koetilanteeseen liittyviä tekijöitä ja harjoitellaan hyvän ainereaalivastauksen kirjoittamista. Opintojakso sisältää psykologian preliminäärikokeen palautteineen.

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojaksolla lähinnä kerrataan aiemmin opittua: lukujoukkoja ja peruslaskutoimituksia, prosenttilaskentaa, potenssin laskusääntöjä, verrannollisuutta, funktioita ja erilaisia yhtälöitä. Opintojakson suoritus luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään (pitkä tai lyhyt).

Matematiikan pitkä oppimäärä

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson aikana perehdytään polynomifunktioihin, -yhtälöihin ja -epäyhtälöihin, muistikaavoihin, tekijöihin jakamiseen, potenssifunktioihin, rationaalifunktioihin ja juurifunktioihin.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojaksolla tutustutaan ympyrään, monikulmioihin, yhdenmuotoisuuteen, sini- ja kosinilauseeseen ja avaruusgeometriaan.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojaksolla perehdytään käyrän yhtälöihin, yhtälöryhmiin, itseisarvoyhtälöihin, ja vektoreihin.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson aikana keskitytään trigonometriin funktioihin yksikköympyrässä, murtopotensseihin ja logaritmeihin.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojaksolla keskitytään raja-arvoon, jatkuvuuteen ja derivaattaan.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson keskeisenä sisältönä on integraalifunktio ja integrointi, mm. pinta-alan ja tilavuuden laskeminen integroimalla.

Tilastotiede ja todennäköisyyslaskenta, 2 op (MAA8)

Opintojaksolla perehdytään keskilukuihin ja keskihajontaan, korrelaatioon ja lineaariseen regressioon, todennäköisyyteen ja todennäköisyysjakaumiin.

Taloustieto, 4 op (MAB07_MAA9_YH2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää talouden toimintaa ja pystyy seuraamaan ajankohtaiskeskustelua taloudesta niin numeerisesti kuin käsitteellisesti. Opintojakson sisältöjä ovat kuluttaminen, työ ja yrittäminen, sijoittaminen, markkinat, suhdanteet ja työttömyys, kansantalous ja globaali talous ja talouspolitiikka. Opintojaksolla käsitellään talouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta. Opintojakson keskeinen tavoite on, että opiskelija pystyy ilmaisemaan ja laskemaan talouteen liittyviä käsitteitä ja tilastoja numeerisesti.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Tämän opintojakson sisältöjä ovat avaruuden vektorit, piste, suora, kulma ja taso avaruudessa ja kahden muuttujan funktio ja pinta.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojaksolla perehdytään algoritmiseen ajatteluun ja logiikan ja lukuteorian perusteisiin.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson aikana tutustutaan paloittain määriteltyihin funktioihin, käänteisfunktioihin, epäoleellisiin raja-arvoihin ja integraaleihin ja jatkuviin todennäköisyysjakaumiin.

Pitkän matematiikan kertausopintojakso, 2 op (MAA13)

Opintojaksolla kerrataan lukion pitkän matematiikan oppimäärä, syvennetään aiempien opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on yhtälöiden ja yhtälöparien käyttäminen jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa. Tavoitteena on ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet ja tutkia näitä ohjelmistojen (erityisesti GeoGebra'n avulla) sekä oppia ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä. Lisäksi opintojaksolla perehdytään lukujonoihin (aritmeettiset ja geometriset lukujonot).

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojaksolla tehdään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Tavoitteena on oppia ratkaisemaan käytännön ongelmia geometriaa

hyväksi käyttäen. Opintojaksolla opitaan kuvioiden ja kappaleiden pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen ja mallintaminen esimerkiksi geogebra-avulla.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojaksolla opitaan kuvaamaan matemaattisilla malleilla reaali maailman ilmiöitä ja arvioidaan mallien toimivuutta ja käyttökelpoisuutta. Mallintaminen tapahtuu pääasiassa koordinaatiston avulla. Keskeisinä välineinä mallintamisessa on lineaarinen ja eksponentiaalinen malli. Opintojaksolla opitaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaiseminen.

Tilastomatematiikka ja todennäköisyyslaskenta, 2 op (MAB5)

Opintojaksolla käsitellään ja tulkitaan tilastollisia aineistoja, mm. regression ja korrelaation avulla, syvennytään tietotekniikan käyttöön tilastotehtävissä. Lisäksi opintojaksolla perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin sekä erilaisiin todennäköisyyslaskennan malleihin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB06)

Opintojaksolla kerrataan prosenttilaskennan perustilanteet. Prosenttilaskentaa hyödynnetään mm. verotuksen, säästämisen, korkolaskennan ja indeksien opiskelussa. Opintojakson aiheisiin kuuluu myös eri valuutat ja niiden vaihtamiseen liittyvät ongelmat.

Taloustieto, 3 op (MAB07_MAA9_YH2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää talouden toimintaa ja pystyy seuraamaan ajankohtaiskeskustelua taloudesta niin numeerisesti kuin käsitteellisesti. Opintojakson sisältöjä ovat kuluttaminen, työ ja yrittäminen, sijoittaminen, markkinat, suhdanteet ja työttömyys, kansantalous ja globaali talous ja talouspolitiikka. Opintojaksolla käsitellään talouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta. Opintojakson keskeinen tavoite on, että opiskelija pystyy ilmaisemaan ja laskemaan talouteen liittyviä käsitteitä ja tilastoja numeerisesti.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojaksolla kerrataan funktion käsite, ratkaistaan epäyhtälöitä ja tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Polynomifunktion pienimmän ja suurimman arvon laskemista harjoitellaan soveltavien tehtävien ja GeoGebra-avulla.

Tilastolliset jakaumat ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojaksolla vahvistetaan tilastojen käsittelytaitoja, opitaan normaali- ja binomijakauma sekä toistokoe. Kurssi antaa valmiuksia hyödyntää teknisiä apuvälineitä digitaalisen datan tutkimisessa.

Lyhyen matematiikan kertausopintojakso, 2 op (MAB10)

Opintojaksolla kerrataan lukion lyhyen matematiikan oppimäärä, syvennetään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojakson aikana myös varmistetaan opiskelijan tekniset valmiudet matematiikan yo-kokeen tekemiseen abittiympäristössä.

Fysiikka

Fysiikka luonnontieteenä, 2 op (FY1-2)

Opintojaksolla opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Keskeisenä näkökulmana on, miten uutta tietoa rakennetaan tekemällä havaintoja ja kokeita fysiikalle ominaisella tavalla. Opintojakso kehittää yhteistyötaitoja ja luo perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle. Opintojaksolla perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin. Keskeisenä näkökulmana on energian käsitteen ilmeneminen näissä yhteyksissä sekä se, miten energian käsite jäsentää ja täsmentää aiheesta käytävää keskustelua ja siihen liittyviä näkemyksiä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojaksolla tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen. Opintojakso antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojaksolla tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä sekä perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suureena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilän muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojaksolla syvennetään edellisessä opintojaksossa omaksuttuja tietoja ja taitoja sekä perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Opintojaksolla tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojaksolla perehdytään keskeisiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Opintojaksolla käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojaksolla perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Opintojaksolla käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Opintojaksolla tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa. Sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten tarkastelussa keskitytään niiden merkitykseen yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana.

Aine, säteily ja kvanttuminen, 2 op (FY8)

Opintojaksolla perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen

sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Opintojakso käsittelee kvanttifysiikan teknologisia sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

Fysiikan kertausopintojakso, 2 op (FY9)

Opintojaksolla kerrataan lukion fysiikan oppimäärä, syvennetään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojakson aikana myös varmistetaan opiskelijan tekniset valmiudet fysiikan yo-kokeen tekemiseen abittiympäristössä.

Kemia

Kemian perusteet, 2 op (KE1-2)

Opintojaksolla keskitytään jaksolliseen järjestelmään, atomin ja aineen rakenteeseen, seoksiin ja erotusmenetelmiin, kemian peruslaskuihin ja vahvoihin ja heikkoihin sidoksiin.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojaksolla perehdytään mm. hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliin ryhmiin ja nimeämiseen. Opintojaksolla tutustutaan myös suhdekaavaan, molekyylikaavaan ja rakennekaavaan sekä kvanttimekaaniseen atomimallin, hybridisaatioon, isomeriaan ja erilaisiin spektreihin.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojaksolla keskeistä on reaktioyhtälön tasapainottaminen, rajoittava tekijä, ideaalikaasun tilanyhtälö ja orgaanisen kemian reaktiot.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia, reaktiosarjat ja seoslaskut, hapettumis-pelkistymisreaktiot, metallit ja sähkökemiat ovat tämän opintojakson keskeiset sisällöt.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojaksolla perehdytään kemiallisen reaktion nopeuteen, tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkimiseen, happoihin ja emäksiin ja puskuriliuoksiin.

Kemian kertausopintojakso, 2 op (KE7)

Opintojaksolla kerrataan lukion kemian oppimäärä, syvennetään aiempien opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Biologia

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opintojaksolla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2-3)

Opintojakso tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Opintojakso perehdyttää myös muihin ekologisiin ympäristöongelmiin. Opintojaksolla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Millainen maailma avautuu, kun kurkistamme solun sisälle? Miten ihmeessä auringosta peräisin oleva energia päätyy liikettä tuottavaan reisilihakseen? Mitä ominaisuuksia olet perinyt vanhemmilta - ja millaisia lapsistasi kenties tulee? Opintojakson tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Opintojaksolla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytyksen perusteita. Opintojakson työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Miten ihmiskeho toimii? Millaisia ovat suoliston, keuhkojen, verenkiertoelimistön, ihon ja sukupuolielimistön rakenteet? Miksi muutun kalpeaksi kun pelästyn ja punastun kun nolostun? Opintojaksolla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Opintojaksolla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Miten geenit toimivat? Voiko voikukan geenejä siirtää elefanttiin? Miten jalostus toimii? Millaisia tulevaisuuden lääkkeet mahtavat olla? Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksolla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksolla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Biologian kertaus, 2 op (BI7)

Opintojaksolla kerrataan syventäen pakolliset biologian opintojaksot ja tutustutaan reaalikokeen biologian tehtäviin sekä suoritetaan preliminäärikoe.

Maantiede

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakso perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisuuksia eri puolilta maailmaa ja 36 hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Opintojakso käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoita sekä sopeutua

riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Miksi ja miten maisemat muuttuvat? Mitä kävisi, jos maapallo lakkaisi pyörimästä? Mitä tuuli on? Opintojaksolla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Opintojaksolla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomeedia hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Opintojakso perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Haluatko oppia tuntemaan vieraita kulttuureita ja alakulttuureita? Miksi Intiassa asuu paljon ihmisiä? Mitkä ilmiöt ovat pakolaisaallon taustalla? Kestääkö maapallo ihmisten aiheuttamaa räsitystä? Opintojaksolla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksolla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomeedia hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Opintojakso perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Geomeedia, 2 op (GE4)

Miten GPS toimii? Mitä ovat paikkatietojärjestelmät? Miksi kaikkeen tietoon ei ole luottaminen? Miten itse voin vaikuttaa kotiseutuni kehittämiseen? Opintojakso perehdyttää aiemmillä kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksolla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Maantieteen kertaus, 2 op (GE5)

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään maantieteessä opittuja asioita. Opintojakso on tiivistelmä lukion maantieteen oppimäärään kuuluvista pakollisista ja syventävistä opinnoista. Opintojakso soveltuu opiskeltavaksi ennen ylioppilaskirjoitusten ainereaalikoetta.

Minä ja maailma, 2 op (GE6)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija tutustuu kansainvälisiin ilmiöihin kuten muihin kulttuureihin, liikenteeseen, matkailuun, vaihto-opiskelumahdollisuuksiin. Opintojaksossa perehdytään matkailun muotoihin, historiaan, maailman matkailualueisiin ja Suomen matkailuun sekä tutustutaan matkailun työntö- ja vetovoimatekijöihin, hyötyihin ja haittoihin niin alueellisesta kuin matkailijan näkökulmasta sekä ekoturismin perusteisiin. Opintojaksolla toteutetaan mahdollisuuksien mukaan oma vaikuttamis- tai kehittämisprojekti sekä tehdään koko ryhmän yhteinen matkailututkimus jossakin matkakohteessa. Opintojaksolla on mahdollisuus tutustua lähemmin johonkin vieraaseen kulttuuriin ja tehdä mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä samanikäisten nuorten kanssa yhteisen teeman parissa. Opiskelija saa paljon ensikäden tietoa tutustuttavan maan kulttuurista ja tavoista sekä koulujärjestelmästä ja oppii vertailemaan niitä kotimaansa

vastaaviin. Opiskelijalle tarjoutuu haasteellisia, uudentilanteita, joista saa lisää esiintymisvarmuutta ja käytännön kielitaitoa.

Terveystieto

Terveysvoimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson aikana syvennetään perusopetuksessa hankittua ymmärrystä terveyden kokonaisvaltaisuudesta ja perehdytään keskeisten terveyteen vaikuttavien tekijöiden vaikutusmekanismeihin.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson aikana opitaan hankkimaan, arvioimaan ja tulkitsemaan terveyteen liittyvää tietoa, tarkastellaan fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä terveyteen ja turvallisuuteen sekä syvennyttään riippuvuuksien taustalla vaikuttaviin mekanismeihin.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson aikana tarkastellaan sairauksia ja niiden hoitoa, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä eri aikakausina ja pohditaan tulevaisuuden terveystaustaa. Lisäksi opintojaksolla tarkastellaan terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Terveystiedon abikertaus, 2 op (TE4)

Opintojakson aikana kerrataan terveystiedon keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Liikunta

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojaksolla kehitetään havaintomotorisia taitoja ja motorisia taitoja sekä fyysisiä ominaisuuksia. Opintojakson sisällöissä on esimerkiksi erilaisia joukkue- ja yksilölajeja.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojakson sisällöissä on esimerkiksi erilaisia joukkue- ja yksilölajeja. Opintojaksolla korostuu fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojaksolla ylläpidetään ja kehitetään fyysisiä ominaisuuksia ja opittuja liikuntataitoja. Opintojaksolla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakso koostuu yhdessä toteutettavasta liikunnasta, esimerkiksi vanhojenpäivän tanssien harjoittelusta ja esittämisestä.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat virkistystä lisäävät liikuntamuodot. Opintojaksolla korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys.

Musiikki

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Jokainen opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja etenee taidoissaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa. Soitto- ja lauluohjelmisto koostuu opettajan valitsemista kappaleista ja opiskelijoiden yhdessä valitsemista kappaleista noudattaen opetussuunnitelmaa. Ohjelmistoon sisältyy myös opintojakson ajankohtaan sijoittuvien juhlien musiikki. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä. Opintojaksolla opiskelija tutustuu musiikkisuhteeseensa, tutkii ääniympäristöjä ja tutustuu muiden erilaisiin käsityksiin musiikista.

Syke - soiva ympäristömme, 2 op (MU2)

Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja syventää taitojaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa. Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää opetussuunnitelmaa noudatellen musiikkia suomalaisista musiikkikulttuureista, sisältäen vähemmistökulttuurit, ja opiskelijoiden omista musiikkikulttuureista. Ohjelmistoon sisältyy myös opintojakson ajankohtaan sijoittuvien juhlien musiikki. Opiskelija syventää luovan ilmaisun taitojaan. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä. Opiskelija syventää musiikkisuhdettaan kuuntelun, soittamisen, laulamisen ja musiikin luovan tuottamisen kautta. Opiskelija harjoittelee tarkkailemaan luonnon ääniympäristöä ja tutustuu luonnon vaikutukseen musiikintekijöiden työskentelyssä eri aikoina.

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija avartaa maailmankuvaansa ja löytää uusia näkökulmia ajatteluunsa. Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää monikulttuurista musiikkia ja musiikin lajeja, jotka ovat opiskelijalle entuudestaan tuntemattomia. Opiskelija harjoittelee musiikkikappaleiden sovittamista erilaisille kokoonpanoille. Opiskelija ottaa selvää ennestään tuntemattomista musiikkikulttuureista ja niiden taustatekijöistä myös kirjallisia lähteitä tutkien. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä, kirjallinen työ, esiintyminen tai esitelmä.

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää esimerkkejä eri taiteiden ja median yhteistyöstä. Esim. elokuva, teatteri, baletti, ooppera, mainonta ja markkinointi. Opintojaksolla tutustutaan musiikkiesimerkkien kautta keinoihin ottaa kantaa ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Opiskelija soveltaa luovasti oppimiaan musisointitaitoja opintojakson tehtävissä. Opintojakso sisältää

mahdollisuuksien mukaan vierailun esim. mediataloon, radiostudioon, teatteriin, konserttitaloon tai äänitysstudioon. Opintojaksolla hyödynnetään tietotekniikkaa esim. mainoksen, kuunnelman tai podcastin luomisessa. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä tai musiikin yhdistämistä eri medioihin.

Kuvataide

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson aikana tehdään harjoitustöitä erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja ja teknologioita käyttäen. Työskentelyn kautta syvennetään kuvailmaisun perusasioiden hallitsemista sekä havainnoidaan itselle ja muille merkityksellisiä kuvia. Kuvia tuottamalla ja tarkastelemalla visuaalisen kulttuurin merkitys opiskelijan omassa elämässä vahvistuu. Omakohtaisen kuvasuhteen ansiosta tulee merkitykselliseksi pohtia erilaisia käsityksiä taiteesta sekä visuaalisen kulttuurin roolia yhteiskunnassa. Opintojakson aikana tutustutaan kuviin moninaisten identiteettien rakentajina ja opitaan kuvataiteen käsitteistöä, kuvilla vaikuttamista ja niiden tulkintaa. Opiskelussa painotetaan taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson aikana tutustutaan harjoitustöiden kautta arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteisiin, tarkastellaan rakennettuja ja luonnon ympäristöjä sekä syvennetään omia kuvailmaisun taitoja. Kuvallisen tuottamisen lähtökohtana toimivat vierailut ja muu käytännöllinen tutkiva tutustuminen rakennettuihin, digitaalisiin ja luonnon ympäristöihin. Opiskelussa painotetaan osallistumista ja vaikuttamista sekä vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson aikana syvennetään kuvaviestinnän taitoja erilaisin harjoitustöin. Opetellaan digitaalisia työskentelymenetelmiä kuten esimerkiksi kuvankäsittelyä ja animaation tekemistä. Tutkitaan opiskelijoiden omia mediaympäristöjä ja -sisältöjä. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan mediasisältöjä tuottavissa kohteissa kuten esimerkiksi televisio-ohjelmien studioyleisönä. Tarkoituksena on syventää viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamista, lisätä vaikuttamismahdollisuuksia ja sitä kautta opiskelijan omaa osallisuutta.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson aikana tutustutaan taiteellisen työskentelyn kautta eri aikoina, eri ympäristöissä ja kulttuureissa tuotettuun kuvataiteeseen. Opetellaan soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä. Perehdytään moninaisiin taiteen tulkinnan keinoihin sekä kuvataiteen käsitteistöön. Painotus on omakohtaisessa ja itsenäisessä kuvallisessa työskentelyssä, oman kuvailmaisun syventämisessä ja taiteen ajankohtaisissa ilmiöissä.

Mosaiikkia ja rumpukalvoja, 4 op (UE5/KU10)

Opintojakso koostuu UE5 ja KU10 moduuleista. Tunneilla pohditaan taiteen ja uskonnon keskinäistä suhdetta sekä niiden vaikutusta ihmiseen ja ympäröivään kulttuuriin ja

yhteiskuntaan. Opintojakson aikana voidaan käsitellä tiettyjä taidetta ja uskontoa yhdistäviä syventäviä teemoja, kuten esimerkiksi suomalaista kansallisromantiikkaa ja luonnonuskontoja, uskonnon ja taiteen leikkauspintoja nykytaiteessa tai vaikkapa Bysantin aikakautta. Opintojakso koostuu uskonnon ja kuvataiteen yhteisopetuksesta, mahdollisesta ekskursiosta sekä opiskelijan itsensä toteuttamasta taiteellisesta projektityöstä. Opintojakso on mahdollista opiskella myös osittain (joko UE tai KU) opiskelijan niin halutessa.

Opinto-ohjaus

Minä opiskelijana, 4 op (PS1-OP1)

Millaista on opiskella lukiossa? Mikä on ylioppilastutkinto? Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon sekä harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Lisäksi pohditaan elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Tulevaisuus, 2 op (OP2)

Missä olen hyvä? Mihin suuntaisin lukion jälkeen? Mikä minusta tulee isona? Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan ja perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Opintojaksolla tutustutaan toisen ja korkeaasteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan.

Tutoropiskelijatoiminta, 2 op (OP3)

Opiskelija, joka toimii aktiivisesti muiden opiskelijoiden ohjaajana ja apuna, osallistuu koulun markkinointitoimintaan tai jollakin muulla tavalla osallistuu koulukulttuurin kehittämiseen, voi saada suoritusmerkinnän toiminnastaan. Opintojakson suorittamisesta on sovittava opinto-ohjaajan kanssa etukäteen, jolloin muun muassa tehtävien kirjaamisesta ja raportoinnista sovitaan.

Saksa, A-oppimäärä

Opiskelutaidot, kieli-identiteetin ja vuorovaikutuksen rakentaminen globaalissa maailmassa, 4 op (SAA1-2)

Opintojaksolla totutaan lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Tehtävänä on kehittää opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja sekä vahvistaa opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista. Opintojakson tehtävänä on myös tarkastella kohdekieltä globaalia osaamisen näkökulmasta. Havainnoidaan miten kieli ja kielitaito vaikuttavat eettisesti kestävään toimintaan kaikessa viestinnässä. Opintojaksossa harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta. Opintojaksossa harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojaksossa tarkastellaan kielten ja kulttuurien moninaisuutta sekä arvoja ja merkityksiä, jotka välittyvät kulttuurin kautta yksilölle ja yhteisölle. Pyritään löytämään

kulttuurin merkitys yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä ja esimerkiksi yhteiskunnallisten epäkohtien esiin nostamisena. Kulttuuria tarkastellaan globaalina vuorovaikutuksen kanavana. Taiteiden merkitystä tarkastellaan niiden vaikuttavuuden kautta niin yhteisöissä kuin yksilötasolla, taide ja kulttuuri nähdään osana identiteetin rakentumista ja hyvinvoinnin edistämistä. Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään muita opintoja tai oppimisympäristöjä sekä elämämpiirejään.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson tehtävänä on kehittää ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Neuvottelutaidot ja vaikuttaminen, mielipiteen ilmaiseminen ja medialukutaito ovat keskeisiä. Opintojaksossa tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista kohdekielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson tehtävänä on syventää opiskelijan tiedonhankinnan taitoja, erityisesti lähteen luotettavuuden tarkastelun näkökulmasta, ja vahvistaa hänen tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitojaan. Harjoitellaan sopivia lukustrategioita, tiivistämistä ja oleellisen tiedon esiin nostamista kun käsitellään asiatekstejä, mahdollisesti tieteellisiä tekstejä. Tehtävänä on myös vahvistaa opiskelijan taitoja esittää kysymyksiä ja etsiä vastauksia tai hahmotella ratkaisuja itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6)

Syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämässä tarvittavana vuorovaikutustaitona ja sosiaalisena pääomana, rakennetaan käsitystä siitä mikä voi olla oma asema yhteiskunnassa tulevaisuudessa. Kansainvälisissä työtehtävissä tarvittava kieli- ja kulttuuriosaaminen.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SAA7)

Kehitetään opiskelijan kielellisiä valmiuksia osallistua keskusteluihin globaaleista ympäristökysymyksistä. Näkökulmia tarkastellaan opiskelijan omasta elinpiiristä käsin, mutta tarkastellaan myös kansainvälisten organisaatioiden tapoja käsitellä kestäväan elämäntapaan liittyviä kysymyksiä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SAA8)

Harjaannutetaan suullista kielitaitoa ja haetaan välineitä joilla ylläpitää ja ja kehittää omaa suullista kielitaitoa yhä kansainvälistyvämmässä ympäristössä.

Kertaus ylioppilaskokeisiin, 2 op (SAA9)

Kurssilla kerrataan keskeisiä sisältöjä aiemmilta opintojaksoilta ja harjoitellaan ylioppilaskokeeseen.

Venäjä, A-oppimäärä

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VEA1)

Jäsennämme venäjän kielen suhdetta varsinkin muihin indoeurooppalaisiin ja slaavilaisiin kieliin. Kertaamme ja syvennämme arjen kielenkäyttötilanteita ja sanastoa: perhettä, asumista, luonteenpiirteitä, ulkonäköä ja opiskelua. Haemme lukiomaisempia

opiskelutapoja ja luemme aiempaa pidempiä tekstejä. Kertaamme peruskieliopista varsinkin sijamuotoja.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2)

Käsitlemme mm. matkailua. Pyrimme tuottamaan entistä pidempiä tekstejä venäjäksi. Harjoittelemmekin kiertämään ja viestimään rohkeasti, vaikka jotain sanaa ei muistaisikaan. Jatkamme peruskieliopin, varsinkin sijamuotojen ja aspektien parissa.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VEA3)

Vahvistamme kykyä ilmaista itseämme venäjäksi erilaisille yleisöille. Luemme ja tulkitsemme tekstejä. Aiheet liittyvät monipuolisesti kulttuuriin, tutustumme mm. venäläiseen kuvataiteeseen.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4)

Harjoittelemmekin kriittistä lukutaitoa. Kertaamme, kuka olikaan Lenin. Käsitlemme yhteiskuntaa, uskontoa ja sosiaaliin kysymyksiin liittyviä aiheita muistaen, että venäjää puhutaan muuallakin kuin Venäjän federaatiossa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5)

Luemme pitkäköjiä tekstejä. Pohdimme, mikä tekstissä on olennaista ja miten sitä tiivistetään. Kiinnitämme huomiota myös siihen, kenen tekstistä on kyse ja miten oma mielipide ilmaistaan. Aihepiireinä ovat tieteen saavutukset ja tulevaisuus. Käsitlemme myös ympäristöaiheita ja sanastoa.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6)

Mietimme, millaista on asua itsenäisesti. Pohdimme omia mahdollisuuksia ja valmiuksia opiskella ja työskennellä venäjänkielisessä ympäristössä sekä missä tällaisia työ- tai opiskelupaikkoja olisi. Kertaamme opiskeluun ja työntekoon liittyvää sanastoa.

Saksa B2-oppimäärä

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB2_1)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää, 2 op (SAB2_2)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB2_3)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB2_4)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saksankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB2_5)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Moderni yhteiskunta, 2 op (SAB2_6)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Uusia näkökulmia, 2 op (SAB2_7)

Opintojakson aiheena on kestävä elämäntapa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kansainvälistä elämää, 2 op (SAB2_8)

Opintojaksolla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä. Tutustutaan kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen.

Saksa B3-oppimäärä

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (SAB3_1)

Opintojaksolla tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Arkipäivän saksaa, 2 op (SAB3_2)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB3_3)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää, 2 op (SAB3_4)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB3_5)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia

vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB3_6)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saksankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB3_7)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Moderni yhteiskunta, 2 op (SAB3_8)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Ranska B3-oppimäärä

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (RAB1)

Opintojaksolla tutustutaan ranskan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Arkipäivän ranskaa, 2 op (RAB2)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (RAB3)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää, 2 op (RAB4)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (RAB5)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RAB6)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan ranskankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB7)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Moderni yhteiskunta, 2 op (RAB8)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Espanja B3-oppimäärä

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (ESB1)

Opintojaksolla tutustutaan espanjan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Arkipäivän espanjaa, 2 op (ESB2)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ESB3)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää, 2 op (ESB4)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ESB5)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (ESB6)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan espanjankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ESB7)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Moderni yhteiskunta, 2 op (ESB8)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön.

Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Koulukohtaiset steinerpedagogiset opinnot

Lapin lumo, 2 op (STE1)

Perinteikäs Lapin leirikoulu kuuluu lukion ensimmäisen vuoden opintoihin. Kyseessä on viikon mittainen leirikoulu, jonka aikana tutustutaan sekä Lapin luontoon että oman luokan muihin opiskelijoihin. Vaellamme maastossa päivittäin – tuntureilla ja rakkarinteillä, upottavilla soilla ja humisevissa metsissä. Viikon aikana syvennämme myös perusopetuksessa opittuja biologian ja maantiedon oppeja luonnon helmassa. Tutustumme pohjoiseen luontoon ja jääkauden siihen jättämiin jälkiin, luonnontilaiseen maastoon ja ihmisen muuttamaan maastoon. Kertaamme yleisimpiä tunturi- ja suokasveja, poimimme mustikoita, näemme revontulia, poroja, kuukkeleita ynnä muita Lapin erikoisuuksia. Majoitus on paikallisessa hostellitason retkeilymajassa, jossa on kaikki tarvittavat mukavuudet saunoineen. Opintojaksolla liikutaan paljon luonnossa, mutta osallistuminen ei vaadi normaalia retkeilykuntoa enempää. Olennaisinta opintojaksossa on se, että opiskelijat oppivat tuntemaan toisensa myös luokkahuoneen ulkopuolella, ja positiivinen luokkahenki alkaa rakentua.

Kasvisruoka, 2 op (STE2)

Opintojakson aikana opitaan valmistamaan monipuolista ja ilmastoystävällistä kasvisruokaa sekä marjojen ja hedelmien monipuolista käyttöä. Tavoitteena on oppia työskentelemään taloudellisesti ekologisista ruokavalintoista tehden.

Sanataide, 2 op (STE3)

Sanataidejaksolla perehdytään sanataiteen lajeihin myyteistä lyriikkaan ja saduista sarjakuvaan elämyksellisesti, kokemuksellisesti, itse tutkimalla, kokeilemalla ja kirjoittamalla.

Kreikka ja Rooma - sivistyksen juurilla, 2 op (STE4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee antiikin historiaa ja syventyy johonkin sen alueeseen tekemällä työnäytteen. Keskeisiä sisältöjä ovat Kreikka demokratian, filosofian, taiteen, kirjallisuuden ja draaman synnyinpaikkana, kreikkalainen julkisuusihanne, yhteiskunnallisen vaikuttamisen tilat, uskonnolliset kultit ja filosofiat, kreikkalainen draama, arkkitehtuuri, kuvanveisto ja maljakot, keskeiset vaikuttajahahmot esim. Aleksanteri Suuri, naisen, muukalaisen ja orjien asema, talous, tekniikka ja tiede sekä Rooman valtiollinen kehitys etruskeista keisariuteen ja Rooma antiikin vaikutuksen levittäjänä.

Kosmos, 2 op (STE5)

Opintojaksolla perehdytään mm. kuun vaiheisiin, auringon- ja kuunpimennyksiin, linnunrataan ja muihin galakseihin, tähtitaivaaseen, mustiin aukkoihin sekä tähtien elinvaiheisiin. Opintojaksoon kuuluu itsenäinen projektityö. Opintojakson aikana voidaan toteuttaa maksullisia vierailuja.

Liike on tutkimusmatka, 2 op (STE6)

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija eurytmian liikeilmaisun perusteisiin rakentamalla suhde omaan kehollisuuteen ja sitä ympäröivään tilaan myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Opintojaksolla tarkastellaan ja tutkitaan liikkeen ja liikeilmaisun monipuolisuutta. Tilassa voimme kävellä, seistä, liikkua sekä olla vuorovaikutuksessa liikkeen kautta muiden kanssa. Harjoitteleminen kehollisuutta vahvistavia harjoituksia sekä ryhmässä liikkumista ja tietoisuutta yhteisestä liikkumisesta. Opintojaksolla tutustutaan musiikin tai puhutun kielen eurytmiseen liikeilmaisuun.

Sormet multa! - työharjoittelu maataloudessa, 2 op (STE7)

Kurssilla perehdytään monipuolisesti suomalaiseen maatalouteen työharjoittelun kautta. Opiskelija hankkii työharjoittelupaikan, jossa hän työskentelee viikon ajan. Tavoitteena on käytännön kautta tutustua maatalouden alkutuotantoon ja saada monipuolinen käsitys erilaisista ravinnontuotantotavoista. Majoitus järjestetään tavallisesti maatilalla.

Sointi – kuoro ja orkesteri 1, 2 op (STE8)

Kaikki yhteislaulusta kiinnostuneet opiskelijat ovat tervetulleita kuoroon, osallistuminen ei edellytä nuotinluvun hallintaa tai aiempaa kuorokokemusta. Orkesterissa soittaminen edellyttää harrastuneisuutta jonkin orkesterisoittimen soittamisessa ja nuotinlukutaidon. Orkesteri harjoittelee periodiluonteisesti. Kuoro harjoittelee säännöllisesti kerran viikossa. Kuoro ja orkesteri yhdistävät kaikkia lukion opiskelijoita sekä Esittävän taiteen linjalta että yleislinjalta.

Ihminen, 2 op (STE9)

Psykologian, filosofian ja biologian yhteisen, oppiainerajat ylittävän opintojakson teema on ihminen. Opintojakson tavoitteena on tutustua ihmisen ajattelun ja toiminnan tutkimukseen eri tieteiden näkökulmista ja lähestyä opintojakson teemoja kokonaisvaltaisesti. Käsittelynäkökulmat nousevat lähinnä filosofia-, psykologia- ja biotieteiden kentästä, mutta tutustumme myös teemasta riippuen uskontotieteen näkökulmiin. Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijalle välineitä tieteellisen ja tutkimuksellisen lähestymistavan ymmärtämiseen ja arvioimiseen. Opintojakson tarkoituksena on myös edesauttaa keskustelemaan asenteen syntymistä ja harjaantua mielipiteen muodostamisessa, kommunikoinnissa sekä toisten kuuntelemisessä.

Akvarellityöpaja, 2 op (STE10)

Opintojakson aikana opetellaan oman tekemisen kautta käyttämään akvarellitaiteen tekniikoita ja ilmaisukeinoja sekä yhdistelemään erilaisia kuvan tuottamisen tapoja. Tutkitaan valon ja värin vuorovaikutusta. Harjoitellaan työprosessien dokumentointia, arviointia ja jakamista. Opintojaksolla painotetaan taiteellista prosessia.

Minä ja työ, 2 op (STE11)

Työharjoittelu vahvistaa nuoren itsetuntoa, antaa ajankohtaista tietoa alasta, ammateista ja tulevaisuuden näkymistä sekä opettaa nuorta kantamaan vastuuta itsestään ja teoistaan. Työharjoittelupaikan hankkiminen ja käytännön järjestelyistä työnantajan kanssa sopiminen on osa opintojaksoa. Suoritusmerkinnän opiskelija saa laadittuaan jaksosta ohjeiden mukaisen kirjallisen raportin ja palautettuaan sen luokanvalvojalleen.

Kirjansidonta, 2 op (STE12)

Opintojakson aikana opitaan sitomaan muistikirja/päiväkirja/luonnoslehtiö omin käsin alusta loppuun käyttäen länsimaista kirjansidontatekniikkaa. Samalla tutuksi tulevat

kirjansidonnain työvälit ja materiaalit. Kirjan kannet voidaan päällystää esimerkiksi kankaalla, paperilla tai vaikka omalla kuvataidetyöllä.

Hyvinvointi, 2 op (STE13)

Hyvinvoinnin opintojaksolla kartoitetaan omaa hyvinvointia ja opitaan keinoja muun muassa stressinhallintaan ja arjessa jaksamiseen. Jaksolla tehdään konkreettisia harjoituksia eurytmian, liikunnan ja kotitalouden parissa, esimerkiksi rentoumisharjoituksia, pientä ruoan valmistusta ja hyvinvointia lisäävää liikkumista.

Draama, 2 op (STE14)

Draamajaksolla valmistetaan näytelmä ideasta tai tekstistä esitykseksi. Työskentelyprosessissa tavoitteena on yhteinen tekeminen ja onnistuminen ja draamataiteeseen perehtyminen elämyksellisesti, kokemalla ja itse tekemällä.

Kotitalous 2, 2 op (STE15)

Opintojakson aikana opitaan oman kodin perustamisesta ja oman talouden hallinnasta. Teemme runsaasti käytännön harjoituksia mm. valmistamalla edullista, helppoa ja ravitsevaa arkiruokaa, suunnittelemalla oman kodin hankintoja ja tarkastelemalla kotitalouden tyypillisiä tuloja ja menoja. Tavoitteena on saada eväitä oman (tulevan) kodin pyörittämiseen taloudellisesti opiskelijabudjetilla.

Sointi – kuoro ja orkesteri 2, 2 op (STE16)

Kaikki yhteislaulusta kiinnostuneet opiskelijat ovat tervetulleita kuoroon, osallistuminen ei edellytä nuotinluvun hallintaa tai aiempaa kuorokokemusta. Orkesterissa soittaminen edellyttää harrastuneisuutta jonkin orkesterisoittimen soittamisessa ja nuotinlukutaidon. Orkesteri harjoittelee periodiluonteisesti. Kuoro harjoittelee säännöllisesti kerran viikossa. Kuoro ja orkesteri yhdistävät kaikkia lukion opiskelijoita sekä Esittävän taiteen linjalta että yleislinjalta.

Liikkeen monet maailmat, 2 op (STE17)

Ihminen on liikkeen kautta yhteydessä koko maailmaan. Tällä opintojaksolla laajennetaan ja syvennetään eurytmian liikeilmaisua. Säveleurytmiassa opiskelija harjoittelee tulkitsemaan yksin tai ryhmässä kokonaisen musiikkikappaleen. Äänne-eurytmian työskentelyssä valitaan osallistujia puhutteleva teksti omalla tai vieraalla kielellä, joka tulkitaan yksin tai ryhmämuotona. Tarkastellaan luonnossa tapahtuvaa liikettä ja harjoitellaan sen ilmentämistä. Syvennetään vuorovaikutteisuutta ryhmadynamiikassa ja oman liikkeen jäsentymistä yhteiseen koreografiaan.

Kulttuurihistorian leirikoulu, 2 op (STE18)

Koulussa tehtävän pohjatyön jälkeen matkustetaan valittuun kohteeseen tutustumaan paikallisten museoiden ja muiden nähtävyyksien antiin.

Kolmiulotteinen taide, 2 op (STE19)

Opintojakson aikana perehdytään harjoitusten kautta kolmiulotteiseen työskentelyyn ja toteutetaan kolmiulotteinen muotokuva. Opiskelija tarkastelee rinnan kuvanveiston historiaa ja omaa taiteellista prosessiaan omia kuvailmaisun taitojaan syventäen. Mahdollisuuksien mukaan vierailaan museoissa ja näyttelyissä.

Sointi – kuoro ja orkesteri 3, 2 op (STE20)

Kaikki yhteislaulusta kiinnostuneet opiskelijat ovat tervetulleita kuoroon, osallistuminen ei edellytä nuotinluvun hallintaa tai aiempaa kuorokokemusta. Orkesterissa soittaminen edellyttää harrastuneisuutta jonkin orkesterisoittimen soittamisessa ja nuotinlukutaidon. Orkesteri harjoittelee periodiluonteisesti. Kuoro harjoittelee säännöllisesti kerran viikossa. Kuoro ja orkesteri yhdistävät kaikkia lukion opiskelijoita sekä Esittävän taiteen linjalta että yleislinjalta.

Ohjelmointi ja robotiikka, 2 op (STE21)

Opintojaksolla tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin ja robotiikkaan sekä tutkitaan meitä ympäröiviä teknologiaa. Ohjelmointia lähestytään myös käytännönläheisesti robotiikan avulla. Opintojaksolla huomataan, miten ohjelmointi liittyy tavalla tai toisella kaikkiin maailman teknologisiin ilmiöihin. Lisäksi opintojaksolla opitaan elektroniikkaa, ohjelmointia, robotiikkaa ja muotoilua. Opintojakson toisella puoliskolla jatketaan ohjelmoinnin perusteiden ja robotiikan harjoittelua sekä toteutetaan ohjelmointia vaativa projekti. Opintojaksolla syvennetään osaamista ohjelmoinnissa, robotiikassa sekä elektronisten laitteiden rakentamisessa. Lisäksi opintojaksolla opiskelija pääsee soveltamaan oppimia taitojaan ja ideoimaan oman projektinsa parissa.

Eurytmiaprojekti, 2 op (STE22)

Valmistetaan esitys yhdessä valitusta aiheesta. Mahdollisuuksien mukaan se esitetään omalla koululla ja/tai kouluvierailuna ulkomailla.

Päätöstyö, 2op (STE23)

Steinerlukion 12. luokalla opiskelija valmistaa yksilöllisen kirjallisen ja/tai käytännöllisen työn. Työ suoritetaan itsenäisesti ohjaavan opettajan valvonnassa. Opettajan lisäksi työllä voi olla koulun ulkopuolinen ohjaaja. Työn etenemistä seurataan päätöstyöseminaarissa. Päätöstyön aiheet valitaan hyvissä ajoin lukuvuoden alussa annettavan ohjeen mukaisesti. Työn aihe tulee hyväksyttäväksi ensin ohjaavalla opettajalla. Työ suoritetaan itsenäisesti muun koulutyön ohessa kouluvuoden aikana. Päätöstyöt esitellään koulun muille oppilaille ja opiskelijoille sekä vanhemmille. Työn tulee olla hyväksytysti valmis ennen esittämistä.

Vaellusleirikoulu, 2op (STE24)

Opiskelija, joka suoriutuu kaikista Lapin leirikoulun vaellusaktiviteeteista, voi saada suoritusmerkinnän myös vaellusleirikoulusta

Purjehduskurssi, 2op (STE25)

Opintojaksolla opitaan purjehduksen perusteita, merenkulkutaitoja sekä purjehduksen matemaattista ja fysikaalista teoriaa. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opintojakson jälkeen osallistumaan purjehduksille miehistön jäsenenä ja osaa toimia veneellä. Veneellä syödään, nukutaan sekä purjehditaan yhdessä niin, että jokaiselle jaetaan vuorotellen eri tehtävät ja että viikonlopun aikana kaikki pääsevät kokeilemaan eri rooleja veneellä.

Työelämäraportti, 1op (STE26)

Opiskelija, joka tekee palkka- tai vapaaehtoistöitä lukio-aikana, voi kirjoittaa töistään raportin opinto-ohjaajalle ja saada siten suoritetuksi opintojakson työelämäraportti.

Taideprojektit, 2op (STE27)

Kuvataiteen opintojaksolla opiskelija työstää opettajan ohjauksessa itsenäisen tai ryhmässä tehdyn taideprojektin valitsemastaan aiheesta.

Projektiviikko, 2op (STE28)

Lukion projektiviikolla opiskelija syventyy vuosittain määriteltävään käytännöllis-taiteelliseen aihekokonaisuuteen. Projektiviikko toteutetaan yleensä koulun ulkopuolella luonnonläheisessä ympäristössä

Esittävän taiteen linjan opinnot

Näyttelijäntyö 1, 2 op (ETL1)

Opintojakson tavoitteena on oman ilmaisun löytäminen ja oman taitelijuuden tutkiminen. Näyttelijäntyön perustekniikoiden opiskelun avulla tavoitteena on, että opiskelija oppii keskeiset tekniikat roolihahmon rakentamiseen. Opiskelijat valmistavat opintojakson aikana esityksiä, joiden tekoprosessissa on mahdollista kokeilla eri tekniikoita. Opintojaksossa tutustutaan teatterin historiaan sekä keskeisiin teatterin uudistajiin viime vuosisadalta tähän päivään.

Näyttelijäntyö 2, 2 op (ETL2)

Opintojakson tavoitteena on syventää näyttelijäntyön menetelmien ja tekniikoiden osaamista. Opiskelija kehittää omia kehollisen ilmaisun ja äänenkäytön tekniikoitaan ja työskentelee myös tekstin kanssa. Opiskelija tutkii eri näyttelijäntyön metodeita, joiden pohjalta valmistetaan työnäyte tai pieni esitys.

Improvisaation perusteet, 2 op (ETL3)

Oman ilmaisun ja oman roolin tutkiminen improvisaation keinoin yhdessä ryhmän kanssa kehittää vuorovaikutustaitoja. Opintojakson aikana tutustutaan keskeisiin improvisaation tekniikoihin ja harjoitellaan niiden käyttöä erilaisissa ryhmissä työskennellen.

Tanssin perusteet, 2 op (ETL4)

Esittävän taiteen linjan tanssiopinnot perustuvat harjoitteisiin, joissa tutkitaan monipuolisesti liikettä oma keho ja taitotaso huomioon ottaen. Opintojaksolla on tavoitteena tutustua erilaisiin tanssityyleihin rennosti kaikille sopivalla tavalla. Tunneilla kokeillaan rytmisiä harjoituksia, rakennetaan koreografiaa ja opetellaan kehonhuoltoon ja rentoutukseen liittyviä tekniikoita. Tavoitteena on löytää tanssin ilo sekä kiinnostus omaan tapaan tuottaa liikettä.

Yhteisöllinen taide, 2 op (ETL5)

Yhteisöllinen taide on taidetta, jota tehdään jonkin yhteisön kanssa ja heitä varten. Yhteisöllisessä taiteessa yleisö otetaan usein mukaan teoksen suunnitteluun tai toteutukseen. Opintojakson aikana harjoitellaan yhteisötaiteelle tyypillisiä työskentelytapoja oman tekemisen kautta ja mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisen tahon kanssa. Opintojaksolla voidaan käyttää mm. sosiokulttuurisen innostamisen menetelmiä ja keskiössä ovat vuorovaikutus ja toisen kohtaaminen.

Tilallinen taide, 2 op (ETL6)

Opintojaksolla toteutetaan paikkasidonnaisia taideteoksia. Opintojaksolla tutustutaan tilallisen taiteen eri muotoihin ja toimintatapoihin. Opintojaksolla tarkastellaan taiteen tekemisen kautta ajatusta yhteisestä ympäristöstä, joka kuuluu kaikille ja johon on mahdollista vaikuttaa.

Liikettä tilassa, 2 op (ETL7)

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija eurytmian liikeilmaisun perusteisiin rakentamalla suhde omaan kehollisuuteen ja sitä ympäröivään tilaan myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Tilassa voimme kävellä, seistä, liikkua sekä olla vuorovaikutuksessa liikkeen kautta muiden kanssa. Harjoittelemme kehollisuutta vahvistavia harjoituksia sekä ryhmässä liikkumista ja tietoisuutta yhteisestä liikkumisesta. Musiikin tai puhutun kielen tilassa näkyväksi tekeminen on eurytmian keskeistä aluetta ja tarjoaa opiskelijalle laajan taiteellisen ilmaisun kentän. Opintojakson aikana valmistetaan yhdessä eurytmiaesitys.

Esitystekniikan ABC, 2 op (ETL8)

Kurssilla tavoite on tutustua ja oppia esitystekniikan eri osa-alueita, mm. valo- ja äänitekniikan perusteita, maskeerausta, puvustusta ja kameralle näyttelemistä. Kurssi toteutetaan kolmen vuoden aikana projektien ja esitysten yhteydessä. Opiskelija kokoaa eri osa-alueista itselleen portfolion.

Suurprojekti, 2 op (ETL9)

Kerran kolmessa vuodessa toteutetaan suurprojekti-kurssi, esimerkiksi musikaali tai muu laaja näyttämöteos, jonka tavoitteena on tuoda ja nivoa yhteen esittävän taiteen eri lajit. Suurprojekti toteutetaan yhteisvoimin ja ammattilaisten johdolla. Opiskelijan on mahdollista keskittyä johonkin valmisteltavan esityksen osa-alueeseen, esimerkiksi tanssiin tai musiikkiin ja syventää osaamistaan siinä.

My Story - oman työn dokumentointi, 2 op (ETL10)

Opintojakson tavoite on oppia dokumentoimaan ja jakamaan taiteellista työskentelyä ja projekteja. Tärkeä tavoite on myös oppia prosessoimaan ja refleктоimaan omaa taiteellista toimintaa dokumentoimisen kautta. Opintojakso tukee opiskelijan esittävän taiteen linjan opintoja koko lukioajan.

Kulttuurin kentällä - taidetta kokemassa ja tekemässä, 2 op (ETL11)

Opiskelijalla on lukioaikana mahdollisuus saada kaksi opintopistettä osoittamalla aktiivisuutensa koulun ulkopuolella useita tilaisuuksia osoittaa omaa osaamistaan varsinaisen opetussuunnitelman ulkopuolella. Nämä vahvuudet ja taidot tulevat rekisteröidyksi tällä opintojaksolla.

Kuoro, 2 op (ETL12)

Kuoro harjoittelee kerran viikossa läpi lukuvuoden. Kuoro yhdistää kaikkia lukion opiskelijoita sekä Esittävän taiteen linjalta että yleislinjalta. Kuoroon osallistuminen ei edellytä nuotinlukutaitoa tai aiempaa harrastuneisuutta laulun parissa.

Lapin lumo, 2 op (ETL13)

Perinteikäs Lapin leirikoulu kuuluu lukion ensimmäisen vuoden opintoihin. Kyseessä on viikon mittainen leirikoulu, jonka aikana tutustutaan sekä Lapin luontoon että oman luokan muihin opiskelijoihin. Vaellamme maastossa päivittäin – tuntureilla ja rakkarinteillä, upottavilla soilla ja humisevissa metsissä. Viikon aikana syvennämme myös perusopetuksessa opittuja biologian ja maantiedon oppeja luonnon helmassa. Tutustumme pohjoiseen luontoon ja jääkauden siihen jättämiin jälkiin, luonnontilaiseen maastoon ja ihmisen muuttamaan maastoon. Kertaamme yleisimpiä tunturi- ja suokasveja, poimimme mustikoita, näemme revontulia, poroja, kuukkeleita ynnä muita Lapin erikoisuuksia. Majoitus on paikallisessa hostellitason retkeilymajassa, jossa on kaikki tarvittavat mukavuudet saunoineen. Opintojaksolla liikutaan paljon luonnossa, mutta osallistuminen ei vaadi normaalia retkeilykuntoa enempää. Olennaisinta opintojaksossa on se, että opiskelijat oppivat tuntemaan toisensa myös luokkahuoneen ulkopuolella, ja positiivinen luokkahenki alkaa rakentua.

Työharjoittelu, 2 op (ETL14)

Esittävän taiteen linjan opiskelijat osallistuvat viikon mittaiseen linjalla opiskelua tukevaan työharjoitteluun valitsemassaan työpaikassa.

Taideviikko, 2 op (ETL15)

Taideviikon ohjelma muotoutuu vuosittain vaihtuvien koulun omien projektien ja lähialueen kulttuuritapahtumien mukaan.

Improvisaation jatkokurssi, 2 op (ETL16)

Opintojakson tavoitteena on syventää improvisaation tekniikoita ja dramaturgista ajattelua. Valmistetaan lyhyitä ja pidempiä esityksiä improvisaation keinoin. Kirjoitetaan, kuvataan ja etsitään tapoja tutkia improvisoinnin vaikuttavuutta. Opintojaksolla toteutetaan yksi tai useampia esityksiä.

Tanssin jatkokurssi, 2 op (ETL17)

Opintojakson tavoitteena on syventyä tutkimaan tanssin eri genrejä ja vahvistaa jo opittuja taitoja. Jaksolla rakennetaan koreografiaa mahdollisesti myös opiskelijälähtöisesti ja tutustutaan liikeimprovisaatioon. Jakson aikana voidaan valmistaa esitys. Opetellaan kehonhuollollisia tekniikoita sekä erilaisia tapoja rentouttaa keho ja mieli.

Kulttuurimatka, 2 op (ETL18)

Kulttuurimatka toteutetaan lukion kolmantena opintovuotena. Matkan kohde valitaan yhdessä niin, että se tukee Esittävän taiteen linjan oppisisältöjä. Kurssi painottaa kulttuurivaihtoa ja verkostoitumista paikallisten taidealan toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tutustua matkakohteen kulttuuriin ja taide-elämään. Kurssiin sisältyy kirjallinen työ tai muu opiskelijan tuotos, jota valmistellaan myös ennen matkaa.

Draama, 2op (ETL19)

